Escola Municipal de Segones Oportunitats (EM2O)

Informe d'avaluació

spora Sinergies

Escola Municipal de Segones Oportunitats

Informe d'avaluació

Març, 2026

Spora Sinergies SCCL

http://www.spora.ws

C/ Tuset, 16 6°3° (08006). Barcelona

Tel. +34 93 532 66 66

Composició de l'equip: Mireia Faucha, Marcel Balasch, Ignasi Valls i Emma Viñals

Índex

1 INTRODUCCIÓ 6

2 METODOLOGIA 8

1.1. Aproximació avaluativa 9

1.1.1. Model avaluatiu 9

1.1.2. Paradigma basat en la Teoria del Canvi 9

1.2. Tècniques de recollida i anàlisi 10

3 CARACTERITZACIÓ DE L'EM2O 12

3.1. Presentació de l'EM2O 13

3.2. Teoria del canvi 14

4 RESULTATS DE L'AVALUACIÓ 16

4.1. Aproximació a l'EM2O 18

4.1.1. Què caracteritza la població objectiu de l'EM2O? 18

4.1.2. Quines són les vies d'accés a l'EM2O? 20

4.1.3. Com és el contacte inicial amb l'EM2O? 22

4.2. L'alumnat retorna al sistema educatiu? 25

4.2.1. L'alumnat inicia un itinerari formatiu? 25

4.2.2. En quina mesura l'EM2O ajuda a avançar l'alumnat en el seu itinerari formatiu? 26

4.2.3. L'alumnat finalitza l'itinerari formatiu? 29

4.3. L'alumnat identifica el seu itinerari vocacional? 34

4.3.1. L'alumnat coneix els oficis que li interessen? 37

4.3.2. L'alumnat comprèn el sistema educatiu i el mercat laboral? 39

4.4. L'alumnat es responsabilitza envers el seu futur formatiu i laboral? 42

4.4.1. L'alumnat incrementa la motivació per a l'estudi? 44

4.4.2. L'alumnat té més confiança en sí mateix? 45

4.4.3. L'EM20 ofereix una metodologia adaptada a l'alumnat? 45

4.4.4. L'EM2O ofereix un espai segur que promou relacions de confiança? 49

4.5. L'alumnat millora la seva preparació per a l'itinerari formatiu? 52

4.5.1. L'alumnat millora les competències bàsiques? 52

4.5.2. L'alumnat millora les competències transversals? 55

4.5.3. L'alumnat millora les competències tècniques? 58

4.6. L'alumnat està satisfet amb el seu pas per l'EM2O? 60

5 CONCLUSIONS I RECOMANACIONS 61

Glossari de sigles

BBDD: Base de dades

CAM: Curs d'Accés a Grau Mitjà

CFGM: Cicle Formatiu de Grau Mitjà

CFGS: Cicle Formatiu de Grau Superior

CP: Certificat de Professionalitat

EM2O: Escola Municipal de Segones Oportunitats

ESO: Educació Secundària Obligatòria

FOL: Formació i Orientació Laboral

GESO: Graduat en Educació Secundària Obligatòria

NPS: Net Promoter Score

PFI: Programa de Formació i Inserció

PIL: Programa d'Inserció Laboral

PPT: Pla Personal de Treball

TdC : Teoria del Canvi

1 INTRODUCCIÓ

El present informe recull els **resultats de l'avaluació de l'Escola Municipal de Segones Oportunitats (EM2O)**, un recurs orientat a acompanyar joves que han interromput el seu itinerari formatiu en el retorn al sistema educatiu i en la definició del seu projecte formatiu i professional.

L'avaluació s'ha orientat a **analitzar tant la implementació** del programa, **com els resultats** que genera sobre el jovent participant. En concret, l'anàlisi examina en quina mesura l'EM2O contribueix a facilitar el retorn al sistema educatiu i a la definició de l'itinerari formatiu del jovent, així com els elements del desplegament del programa que contribueixen a explicar els resultats observats.

Amb aquesta finalitat, s'ha dissenyat una avaluació basada en una **metodologia mixta** que combina tècniques quantitatives i qualitatives, mitjançant l'anàlisi dels **registres de dades** del propi programa, amb l'aixecament de dades a partir de **qüestionari** i **grups de discussió**. Aquesta aproximació permet, d'una banda, identificar evidències sobre els canvis que es produeixen en el jovent participant i, de l'altra, comprendre com el funcionament del programa i el seu model d'intervenció contribueixen a generar aquests resultats.

L'informe s'estructura en diversos **blocs que organitzen el contingut** de l'avaluació. En primer lloc, es presenta la **metodologia** utilitzada, on es descriu l'aproximació avaluativa i les tècniques utilitzades per a la recollida i anàlisi de la informació.

En segon lloc, es presenta la **caracterització del programa**, on es descriu el funcionament de l'EM2O i la teoria del canvi del programa, que identifica els principals processos i resultats esperats.

A continuació, el capítol de **resultats** analitza les dades qualitatives i quantitatives que donen resposta a les preguntes d'avaluació. Concretament, s'examinen els canvis que produeix el programa sobre les persones participants i s'indaga en com la intervenció contribueix a generar aquests canvis. L'anàlisi s'orienta a partir de la teoria del programa de l'EM2O i ressegueix els diferents nivells de resultats previstos, començant pel resultat final i avançant cap als resultats intermedis i immediats.

Finalment, el document recull les principals **conclusions i** un conjunt d'**orientacions** dirigides a reforçar i millorar el funcionament del programa.

2 METODOLOGIA

1.1. Aproximació avaluativa

1.1.1. Model avaluatiu

L'avaluació de l'EM2O s'ha orientat a analitzar tant la implementació del servei com els resultats assolits. Per fer-ho, s'ha adoptat un **enfocament metodològic mixt**, que combina tècniques qualitatives i quantitatives, en el marc d'un **disseny no experimental** de tipus ex-post i amb un **enfocament de contribució**.

En primer lloc, l'**avaluació de la implementació** fa referència a l'anàlisi de fins a quin punt el programa s'ha desplegat d'acord amb el plantejament inicial. Concretament, s'ha analitzat el grau d'alineament entre les actuacions realitzades i el model lògic del programa, així com la coherència entre els objectius establerts i les activitats desenvolupades.

En segon lloc, l'**avaluació dels resultats** s'orienta a identificar evidències dels canvis generats pel programa en la població objectiu. Partint dels objectius definits pel programa, aquesta anàlisi s'ha estructurat segons els diferents nivells de resultats previstos, des dels més immediats, fins als considerats l'èxit del programa.

Quant al disseny metodològic, s'ha adoptat un **enfocament ex-post** per a les variables vinculades a l'èxit del programa i a dimensions relacionades amb la implementació, recollint les percepcions de les persones beneficiàries sobre la contribució de l'EM2O a través de tècniques quantitatives i qualitatives. Per a l'anàlisi dels resultats finals s'han utilitzat principalment dades de seguiment registrades pel mateix servei.

1.1.2. Paradigma basat en la Teoria del Canvi

El paradigma que ha orientat aquesta avaluació és el de la **Teoria del Canvi (TdC)**; una aproximació que permet analitzar tant la implementació, com els resultats del servei a partir del model teòric del programa.

L'aplicació d'aquest paradigma implica que el programa disposi d'una **teoria que sintetitzi** els elements que sostenen la intervenció. Aquest model inclou els recursos, les accions i les cadenes de resultats del servei o recurs avaluat, destacant les connexions i **relacions de causa-efecte** entre ells. Al capítol "caracterització de l'EM2O" (pàgina 12) es presenta la Teoria del Canvi del servei que orienta l'avaluació.

Aquest model teòric orienta el posterior **procés d'indagació avaluativa**, que consisteix en definir un conjunt de preguntes d'avaluació i els corresponents indicadors, per demostrar si el programa funciona d'acord al model teòric plantejat.

1.2. Tècniques de recollida i anàlisi

Taula 1. Instruments d'avaluació i procés d'anàlisi

Instrument	Metodologia	Moment	Mostra	Objectiu	Anàlisi
Base de dades interna del servei	Quantitativa	Totalitat de la implementació Actualització 10/2025	Registre de **301** persones inscrites al programa des de la seva creació	Recollir informació **sociodemogràfica** de les persones participants, analitzar el **recorregut** dins del programa i els **resultats finals** esperats.	**Anàlisi univariant** de les respostes, **anàlisi bivariant** per explorar diferències segons variables d'interès (gènere, formació, etc.).
Qüestionari auto-administrat a alumnat	Quantitativa	10/2025	**106** participants, incloent-hi persones inscrites a l'EM2O i antic alumnat	Recollir la **percepció de canvi** sobre **resultats immediats** i **intermedis**, i la seva valoració de diferents dimensions de la **implementació** de l'EM2, i la continuïtat educativa i laboral després de marxar de l'escola.	**Anàlisi univariant** de les respostes, **anàlisi bivariant** per explorar diferències segons variables d'interès (gènere, formació, etc.) i regressions multivariades exploratòries per garantir que no hi hagi altres variables incidint en les diferències observades.
Grups de discussió amb alumnat i equip educatiu	Qualitativa	11/2025	**34** participants distribuïts en 4 grups de discussió: alumnat que ha finalitzat la Fase 1, alumnat que cursa la Fase 2, ex-alumnat que ha finalitzat la Fase 2; equip educatiu i famílies	Recollir **relats i vivències** de les persones implicades per aprofundir en la **comprensió del funcionament** del programa i explorar com el seu desplegament ha contribuït als **resultats** observats, així com identificar possibles resultats no previstos.	**Transcripció** literal dels grups, **categorització temàtica** segons les dimensions derivades de les preguntes d'avaluació i **anàlisi creuada** entre grups.

Nota metodològica

Mostra del qüestionari: el qüestionari auto-administrat ha estat respost per 106 persones, aproximadament un terç de la població total inscrita al programa (301). En aquestes condicions, el marge d'error màxim és aproximadament del ±7,8%, assumint un nivell de confiança del 95,5% i p=q=0,5.

Comparació entre mostra i univers: la mostra presenta una petita sobrerrepresentació masculina (53% vs. 49%) que no suposa un problema estadístic. També es dona una major proporció de persones que encara estan vinculades a l'EM2O (48% a l'enquesta vs. 40% de l'univers), mentre que es compta amb menys casos d'abandonament (8% vs. 24% de l'univers). Finalment, la mostra també compta amb una major proporció de persones nascudes a l'estranger (63% vs. 53%). Tot i així, no s'ha considerat apropiat aplicar pesos en les respostes degut a la poca mostra d'alguns subgrups com els de les persones que van abandonar l'escola.

Mostreig qualitatiu: a diferència de les mostres quantitatives, una qualitativa no ha de comptar amb un mínim de casos per ser robusta. En aquest cas, s'aplica el *criteri d'hetereogeneïtat* (diversitat de perfils) per garantir que es compta amb les diferents perspectives sobre el fenomen avaluat; i el de *saturació*, que indica que cal arribar al moment en què les aportacions comencen a repetir-se i no n'apareixen de noves per garantir que es compta amb tots els arguments existents. La mostra d'aquesta avaluació no ha permès complir totalment aquests criteris per la dificultat d'accés a joves que han abandonat el programa. Això no té conseqüències sobre la validesa de les dades, ja que totes les experiències recollides són valuoses per comprendre el funcionament del servei i l'assoliment dels seus objectius. Per contra, sí que cal tenir en compte que poden haver-hi arguments que no s'hagin pogut recopilar, els quals permetrien aprofundir més en l'anàlisi.

Interpretació dels resultats: l'avaluació s'ha desenvolupat en el marc d'un disseny no experimental; per tant, els resultats s'interpreten en termes de contribució del programa als canvis observats i no d'atribució causal estricta.

Identificació de diferències segons subgrups: s'han analitzat les diferències segons diverses variables d'interès (gènere, tipus de formació, etc.) sempre que les dades ho permetien. Només es comenten les comparatives quan s'identifiquen diferències rellevants.

3 CARACTERITZACIÓ DE L'EM2O

3.1. Presentació de l'EM2O

L'Escola municipal de segones oportunitats (EM2O) és un servei socioeducatiu que té com a objectiu **orientar, formar i acompanyar joves que han experimentat abandonament escolar prematur** per tal que refacin les seves trajectòries de vida retornant al sistema educatiu.

L'EM2O treballa a través d'un procés orientatiu que s'organitza en dues fases. La **primera fase**, que coincideix amb el primer curs, s'orienta a vincular el/la jove amb l'escola, a treballar competències transversals, bàsiques i tècniques, i a acompanyar-los perquè defineixin quin itinerari formatiu volen emprendre. L'itinerari queda plasmat en un Pla Personal de Treball (PPT) que servirà de guia per a la Fase 2, tot i que es tracta d'una eina viva adaptable als canvis que la trajectòria del/la jove requereixi.

A la **segona fase**, que s'inicia el segon curs, l'alumnat tria una formació professionalitzadora certificada en un centre extern d'acord al seu PPT. Durant aquesta fase, que es pot allargar més cursos, es compta amb una tutorització adreçada a acompanyar-lo al llarg de l'itinerari formatiu per facilitar-ne la seva finalització.

L'EM2O té una **aproximació transversal** a l'orientació educativa que es caracteritza per la **individualització** del procés d'acompanyament. Així, s'adapten la temporització de les dues fases, el disseny del PPT, les activitats a realitzar per facilitar la finalització d'aquest itinerari o, fins i tot, el moment de finalització del programa en funció de les necessitats de cada jove.

3.2. Teoria del canvi

Els resultats esperats de l'EM2O es poden agrupar en **tres camins de resultats** que conflueixen en una cadena final de resultats:

1. El primer resultat que espera generar l'EM2O és **incrementar la preparació de l'alumnat per dur a terme un itinerari formatiu i laboral**. Per això, a través de la Fase 1, treballen per **identificar els seus punts forts i àrees de millora**, així com per **adquirir competències transversals, bàsiques i tècniques**.
2. En segon lloc, la tasca duta a terme durant la Fase 1 també s'adreça a aconseguir que es **responsabilitzin del seu futur formatiu i professional**. Això s'assoleix gràcies al fet que l'escola els ofereix **un lloc segur on senten que els escolten i acullen**, que **entren en contacte amb una metodologia d'aprenentatge que s'adapta** a les seves necessitats i que **canvien l'actitud cap al sistema educatiu**. Aquests tres elements faciliten que **adquireixin motivació per al treball i l'aprenentatge**; cosa que, junt amb l'adquisició de competències, contribueix que **se sentin competents** i, per tant, puguin responsabilitzar-se del seu futur.
3. El tercer resultat que s'espera és que **identifiquin el seu itinerari vocacional (formatiu i laboral)**. Els resultats anteriors hi contribuiran, així com al fet que **entenguin la relació entre el sistema formatiu i laboral**. Per assolir-ho, a través de la Fase 1, **identifiquen les oportunitats del sistema educatiu**, **coneixen les característiques del mercat laboral** i **adquireixen coneixements dels oficis** que els interessen.

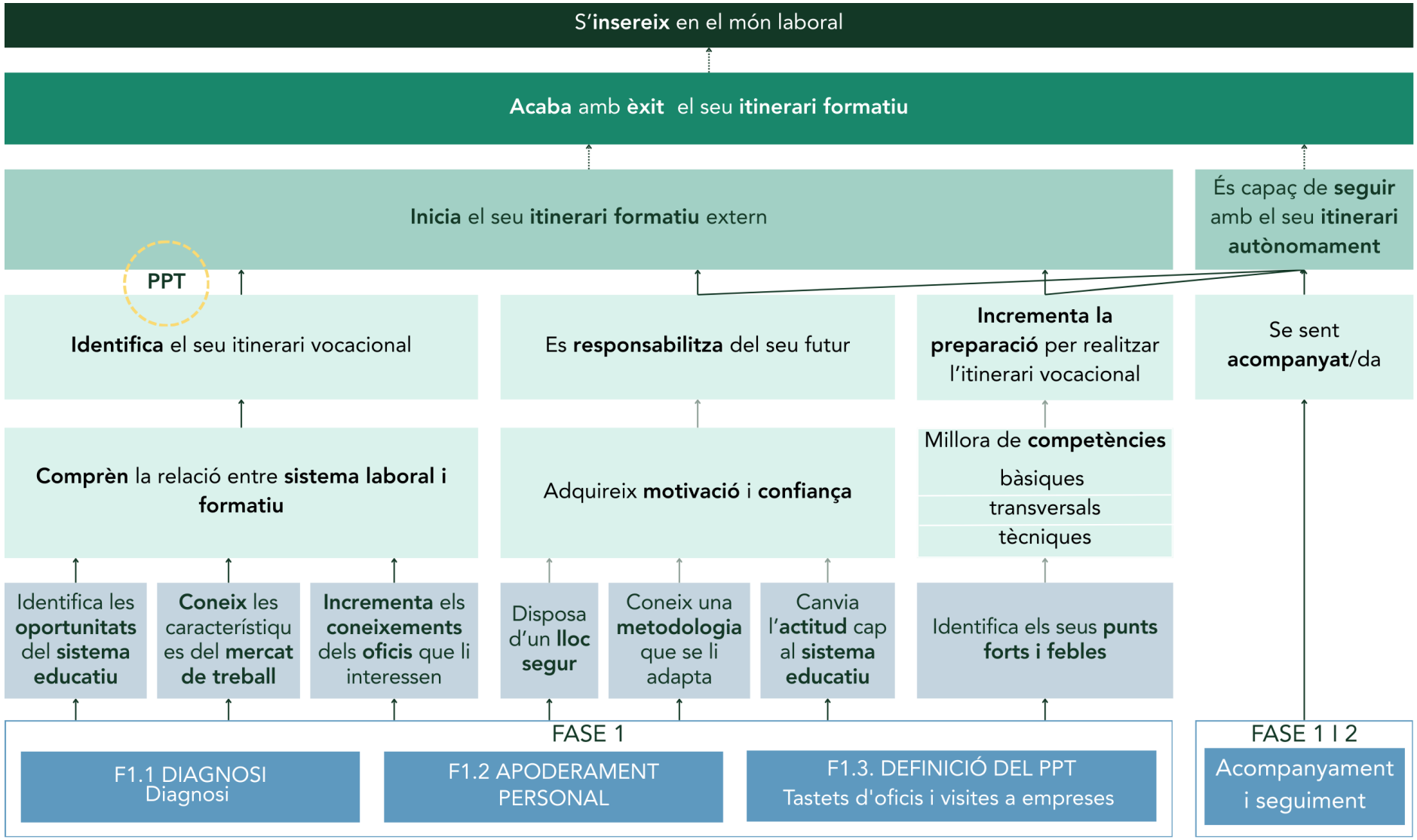
Assolir aquests tres camins de resultats permet **elaborar un PPT**; un producte que esdevindrà la guia perquè es puguin donar els següents resultats finals.

Així, el resultat final central de l'EM2O és que els/les joves **iniciïn el seu itinerari formatiu en un centre extern**. Quan ho fan, s'inicia la Fase 2, durant la qual se'ls segueix brindant un suport que contribueix que **se sentin acompanyats/des en el seu itinerari** i, per tant, que els sigui més fàcil **acabar amb èxit el seu itinerari formatiu**. Per tal que finalitzin la formació, també és fonamental que **incrementin la seva autonomia**; un resultat que es produirà gràcies a tots els canvis explicats fins ara. Per acabar, un resultat de contribució que s'esperaria aconseguir és que els/les joves **s'insereixin en el món laboral**.

Tot plegat s'espera que contribueixi al fet que els/les joves incrementin el seu benestar i el seu sentiment de pertinença i vàlua social.

A continuació, es mostra un diagrama sintètic de la TdC de l'EM2O, que servirà de guia per a tot el procés d'anàlisi de dades.

Figura 1. Teoria del canvi de l'EM2O

4 RESULTATS DE L'AVALUACIÓ

Aquest capítol analitza les dades qualitatives i quantitatives que permeten donar resposta a les preguntes d'avaluació. És a dir, s'examinen els canvis que produeix el programa sobre les persones beneficiàries i s'indaga en com la intervenció contribueix a generar-los.

L'anàlisi d'aquest apartat s'orientarà a partir de la teoria del programa del canvi de l'EM2O, presentada al capítol 3. CARACTERITZACIÓ DE L'EM2O. Com ja s'ha explicat, la teoria del programa es configura a partir dels diferents **processos** i **resultats esperats** i identifica les **hipòtesis de relació causal** que s'espera que s'estableixin entre ells.

El **capítol s'estructura a partir de les preguntes d'avaluació** i ressegueix els diferents nivells de resultats de l'EM2O, començant pel resultat final (situat a la part superior de la TdC), seguint pels resultats intermedis (part central i pels resultats immediats (part inferior).

Així, el capítol analitza primer la *població objectiu* i, a continuació, segueix donant resposta les preguntes vinculades als resultats esperats:

1. *L'alumnat retorna al sistema educatiu?*
2. *L'alumnat identifica el seu itinerari vocacional?*
3. *L'alumnat es responsabilitza envers el seu futur educatiu i laboral?*
4. *L'alumnat millora la seva preparació per avançar en l'itinerari vocacional?*

A l'inici de cada apartat, s'inclou el fragment de la TdC corresponent per facilitar-ne la lectura.

4.1. Aproximació a l'EM2O

Aquest primer capítol avalua tres aspectes clau de l'aproximació de l'EM2O que és rellevant analitzar abans d'explorar l'assoliment dels resultats esperats del programa. En primer lloc, l'anàlisi de la població objectiu de l'EM2O, en segon lloc les vies d'accés a al programa i, finalment, el contacte inicial amb l'alumnat.

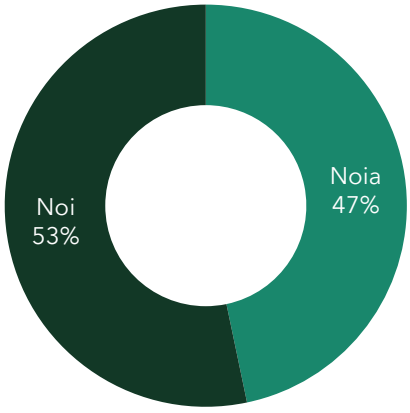
4.1.1. Què caracteritza la població objectiu de l'EM2O?

Per a qualsevol servei que abordi l'abandonament escolar és fonamental comptar amb una població objectiu definida i analitzar la mesura en què s'aconsegueix captar-la i donar-li resposta. Per tal d'avaluar aquest aspecte, en aquest primer apartat s'analitzen les característiques de la població participant a l'EM2O, la definició de la població diana, així com els canals d'accés a l'escola.

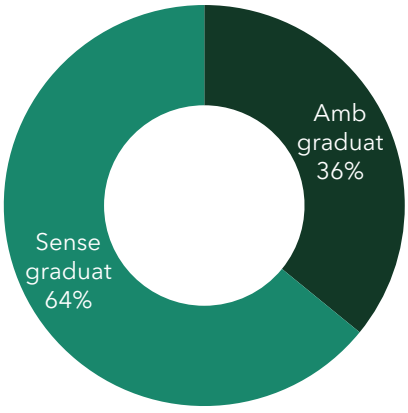
Població participant

Si s'analitza la composició de l'alumnat des que es va inaugurar l'EM2O, s'observa que hi ha una **distribució paritària** i el programa té pràcticament la meitat de noies i de nois. Quant al nivell d'estudis finalitzats, **la majoria de persones no han assolit encara el graduat escolar** (64%); un indicador que apunta un clar abandonament escolar prematur.

Gràfic 2. Alumnat de l'EM20, segons gènere

Gràfic 2. Alumnat de l'EM2O segons estudis previs

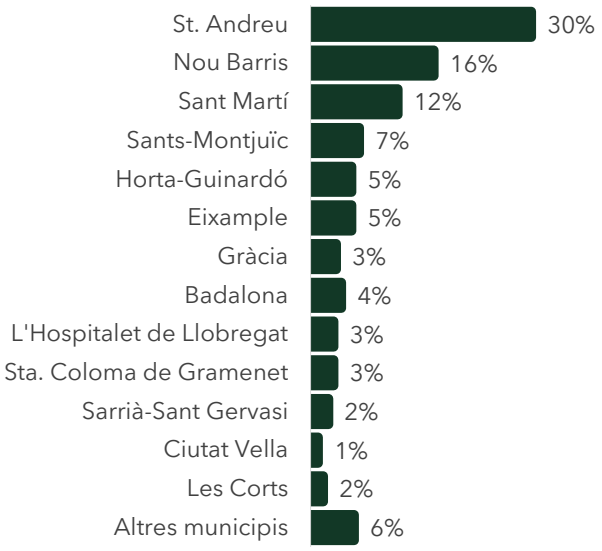

Font: BBDD de seguiment

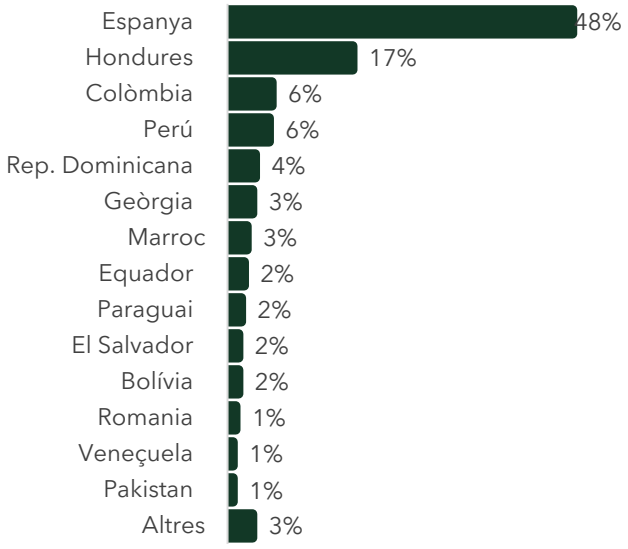
Si atenem la distribució per districtes s'observa que n'hi ha tres que sobresurten: **Sant Andreu, Nou Barris i Sant Martí** aglutinen més de la meitat de persones inscrites al programa; unes dades que indiquen que, si bé l'àrea de cobertura de l'EM2O és a nivell ciutat, la seva àrea d'influència és major en els districtes més propers. Quant al lloc de naixement, pràcticament **la meitat de persones han nascut en territori espanyol**, mentre que de les que han nascut a

fora destaca **Hondures amb un 17%** del total de participants. Més endavant s'explicarà que aquest darrer percentatge podria explicar-se per l'efecte bola de neu, fent que persones provinents del mateix context s'hagin recomanat el programa.

Gràfic 3. Alumnat de l'EM2O, segons districte

Gràfic 4. Alumnat de l'EM2O, segons país d'origen

Font: BBDD de seguiment

Definició de la població objectiu

Per tal de conèixer quina és la **definició de la població objectiu** s'ha analitzat la documentació, així com les dades qualitatives recopilades a través de les entrevistes.

En primer lloc, l'EM2O estipula al seu web que la població diana són: "Joves d'entre 16 i 21 anys que **han interromput el seu itinerari en l'etapa obligatòria** (abandonament escolar prematur) **o en l'etapa post obligatòria**" (Ajuntament de Barcelona, s. d.). Aquesta definició queda relativament matisada més endavant, on s'explica que l'objectiu del programa és: "Facilitar el seu retorn al sistema educatiu reglat, **en el cas que hagin abandonat prematurament** els estudis obligatoris o post obligatoris."

Així, a l'hora de definir la població diana emergeix **una disparitat** al voltant de si les persones potencialment beneficiàries han d'haver abandonat o interromput el seu itinerari formatiu o si, en canvi, l'abandonament escolar no és una condició '*sine qua non*'.

A la pràctica, però, les entrevistes mostren que el programa acaba atenent **perfils diversos** que **no sempre corresponen estrictament amb la definició formal** de població diana. En aquest sentit, a les entrevistes s'han explorat els criteris de selecció, identificant diferents **perfils d'alumnat que acaben accedint** al programa que afegeixen encara una major complexitat a aquesta definició.

- **Joves en situació d'abandonament o interrupció de l'itinerari formatiu:** joves que es troben, en efecte, en una situació d'abandonament escolar. Així, hi ha casos en què les persones es veien abocades a 'passar un any sabàtic', d'altres que havien repetit curs

vàries vegades i no trobaven una sortida, o d'altres que han abandonat l'educació, no aconsegueixen inserir-se laboralment i troben en l'EM2O una nova oportunitat.

- **Joves nouvinguts que desconeixen el sistema educatiu:** joves que provenen d'altres contextos i que no coneixen l'idioma, desconeixen com funciona el sistema educatiu i/o necessiten un període d'adaptació. D'entre aquests casos, n'hi ha que, per edat, no poden accedir a l'ESO; o d'altres que es troben amb obstacles per matricular-se per manca de documentació o regularització.
- **Joves amb dubtes sobre el seu itinerari formatiu:** persones que un cop finalitzada l'ESO dubten sobre quin itinerari seguir i decideixen sol·licitar l'admissió a l'EM2O per rebre orientació i prendre la decisió amb major coneixement.
- **No accedeixen al grau superior per la nota de tall:** joves que tenen clar el seu itinerari formatiu, però no aconsegueixen accedir-hi per la nota de tall. Davant d'aquesta disjuntiva, opten per accedir al EM2O per rebre orientació.

Finalment, hi ha un darrer **criteri de selecció** que té a veure amb la **comprensió del programa i el grau d'encaix amb cada jove**; una anàlisi que es fa a l'entrevista inicial. Més que un perfil específic, es busca que la persona comprengui les característiques del programa, què els pot oferir i què no, i decidir conjuntament si encaixa amb les necessitats de l'alumnat. Entre els elements que es posen a sobre la taula en aquesta primera entrevista es fa referència, per exemple, al fet que cal que la persona comprengui que el programa no ha de ser vist com a últim recurs. També es fa referència a fomentar la creació d'un discurs que permeti a la persona identificar els motius pels quals l'EM2O pot ajudar-la en el seu procés formatiu. Igualment, es treballen les expectatives amb què pot arribar aquesta persona per anar-les ajustant al que ofereix el programa. A tall d'exemple, és clau que la persona entengui que el programa no ofereix una titulació sinó un procés d'acompanyament en el seu itinerari formatiu.

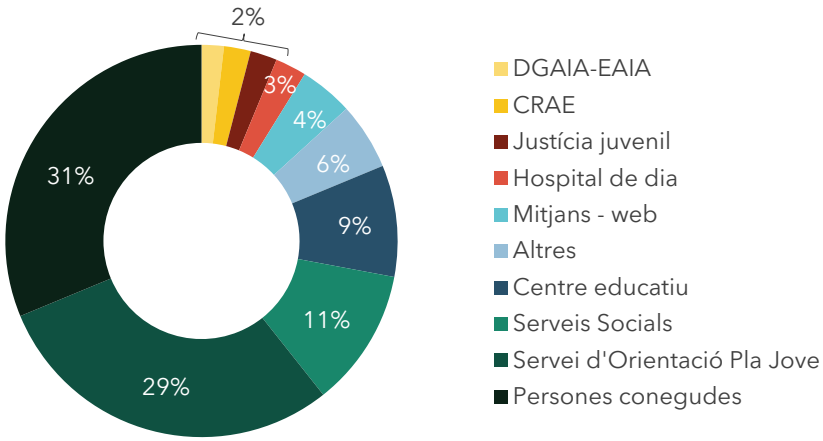
Un cop identificats els diferents perfils que accedeixen al programa, s'observa una certa tensió entre la definició formal de la població objectiu i el perfil de l'alumnat que finalment hi participa. D'una banda, l'EM2O demostra tenir una **elevada capacitat d'adaptació i flexibilitat** per donar resposta i oferir acompanyament a una diversitat de perfils de joves; fet que constitueix una fortalesa del programa.

D'altra banda, els objectius del programa estableixen com a població objectiu joves que han abandonat o interromput el seu itinerari formatiu. Això fa que aquesta flexibilitat pugui interpretar-se com un **possible desajust entre la població diana definida en el disseny del programa i el perfil de la població que** finalment **hi accedeix**. Per últim, tal com s'explicarà en el proper apartat, aquesta disparitat pot obeir, en part, a les diferents formes d'accés al programa: boca-orella, auto inscripció, o bé derivació des d'altres serveis.

4.1.2. Quines són les vies d'accés a l'EM2O?

El programa presenta **dues vies d'accés primordials**, les **persones conegudes** i el **servei d'orientació del Pla Jove**. Tot i això, hi ha almenys 8 vies d'accés més, tot i que el percentatge que hi accedeix és sensiblement inferior, com il·lustra el Gràfic 5:

Gràfic 5. Vies d'accés a l'EM2O

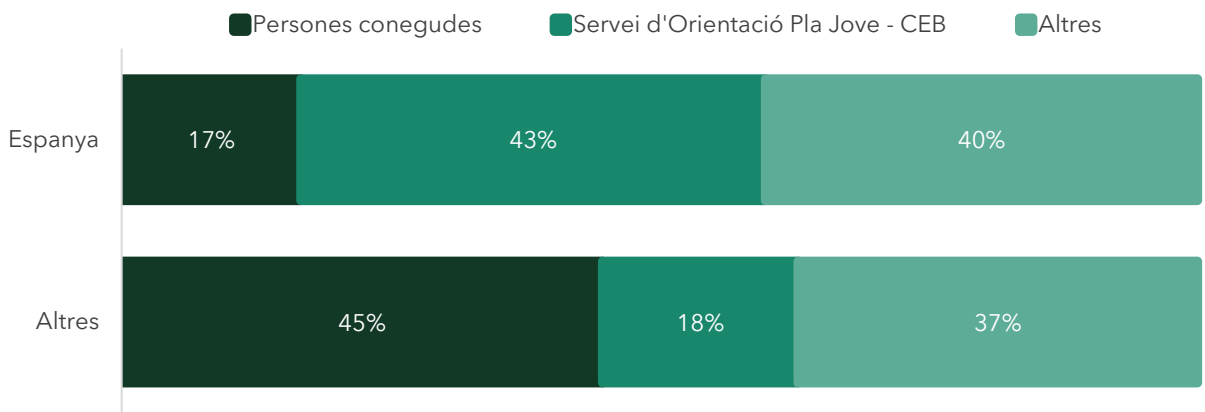

Font: BBDD de seguiment

A l'apartat anterior s'ha explicat que la diversitat de perfils que accedeixen a l'EM2O respon, en part, a les diferents vies d'accés. Si s'analitza la relació entre les principals vies d'accés al programa i el perfil de les persones inscrites, s'observa la tendència que mostra el Gràfic 5. En concret, **gairebé la meitat de persones no nascudes a Espanya** accedeixen al programa perquè **els ho ha recomanat alguna persona coneguda**. Aquesta tendència es corrobora en les entrevistes realitzades, on diverses persones expliquen que, poc després d'haver arribat, algun/a exalumna de l'EM2O del seu país d'origen els va recomanar inscriure-s'hi. Així, entre les persones provinents d'altres contextos, el coneixement del programa es difon principalment a través del **boca-orella**, és a dir, que la difusió es deu a l'efecte "bola de neu".

És, precisament, aquesta característica en les diferents vies d'accés al programa **un dels motius pels quals els perfils de les persones inscrites guarda diferències remarcables**. Així, mentre les persones nascudes a Espanya solen provenir del Servei d'Orientació Jove, que realitza un primer cribratge o detecció de necessitats i deriva aquells casos que considera que s'ajusten als objectius del programa, les persones nascudes en altres contextos hi accedeixen per recomanació de persones conegudes. Tal com s'ha explicat en l'apartat anterior, encara que aquesta flexibilitat i adaptabilitat del programa pot considerar-se una fortalesa, la població diana a la qual el programa declara adreçar-se no s'ajusta a aquesta heterogeneïtat de situacions i necessitats.

Gràfic 6. Principals vies d'accés a l'EM2O, segons origen

Font: BBDD de seguiment

4.1.3. Com és el contacte inicial amb l'EM2O?

El contacte inicial amb l'EM2O és un moment clau per diferents motius. Per una banda, com s'ha explicat, és en aquest moment quan l'equip educatiu valora si el perfil del/la jove s'adequa al programa a partir de les primeres converses amb els/les candidats/es. Per l'altra, constitueix la primera acció orientada a establir una relació de confiança i a introduir els principis metodològics de l'escola.

La principal acció d'aquest contacte inicial és l'entrevista inicial, orientada a identificar les necessitats i expectatives dels i les joves. Aquesta entrevista, que es pot desenvolupar en més d'una sessió, permet ajustar les expectatives i assegurar que les persones que es postulen comprenen i saben en què consisteix el programa, què els pot oferir i de quina forma les pot ajudar i orientar. En aquest moment també comença a establir-se el vincle amb les famílies.

L'entrevista inicial

En el transcurs dels grups de discussió, **es valora molt positivament** la tasca duta a terme en **aquesta primera entrevista**. Així, tan joves com famílies coincideixen en assenyalar que el to, la capacitat d'escolta i la interacció que es produeix en aquesta primera trobada és crucial en l'establiment d'una relació de confiança i compromís amb l'escola.

Abans de conèixer més detalladament les valoracions obtingudes en relació amb aquest contacte inicial val la pena reproduir íntegrament el relat d'una de les persones participants que recull perfectament la rellevància d'aquest moment inicial.

> "
> *Había recién llegado de mi país (...). Allá nunca me puse a estudiar, yo allá el estudio me daba igual. Incluso reprobé muchos años. Llegué acá, y ya me habían comenzado a hablar de la escuela. Y yo: no, yo quiero trabajar, trabajar, trabajar. Y pasó como tres meses que me quería devolver a mi país, "Me quiero regresar, me quiero regresar". Incluso fuimos al Consorcio de Educación para ver si podía estudiar cuarto de la ESO al menos. Me hicieron una mini entrevista y me dijeron que no. Y bueno, yo seguía lo mismo: trabajar, trabajar. Y mi padre, un día, de la nada, me dice: "vamos a ir a trabajar, vamos a ir a pintar una casa, dale". Y yo reemocionado, porque dinero, todo. Y caminamos, llegamos a fuera de la escuela y me dijo: "A ver, este es el último intento que yo hago porque tú te acoples, y date la oportunidad a ti, que al final a quien le conviene es a ti. Porque es tu futuro, es lo que va a depender de tú en un futuro". Entonces, entré, tuve una entrevista con Jonny, le comenté… o sea, ya no fue como lo típico de que mi padre estaba presente, no. Era una conversación él y yo, punto. Hablando de seriedad, me pregunto qué quería. Yo le decía que no sabía, que quería trabajar. Y, pues, estuvimos hablando, quizás como una hora. Me dijo: "Date tu tiempo, piénsalo, acá eres bienvenido". Eso me lo dijo que un viernes creo que fue, y el lunes ya estábamos haciendo la preinscripción.*

A l'hora de valorar aquest primer contacte entre la persona i l'EM2O emergeixen un conjunt d'elements que es consideren imprescindibles de cara a ajustar les expectatives i establir una relació de compromís mutu:

- **Posar el jovent al centre:** tal com posa de manifest la citació anterior, un element que apareix recurrentment és que, tot i que a l'entrevista inicial hi poden accedir les famílies, en algun moment del procés, l'entrevista continua únicament amb el/la jove.

Simbòlicament, això situa la persona candidata com la protagonista del procés, fent que se senti escoltada i pugui expressar les seves pors, interessos, desitjos, etc. A mesura que va avançant, la persona se sent reconeguda i escoltada i, al seu torn, va ajustant les seves expectatives amb el programa. L'experiència viscuda en aquesta primera entrevista sol valorar-se molt favorablement. De fet, per alguns/es joves és viscut com un dels primers moments en què se'ls adrecen 'com a adults i no com a nens'. Aquest moment inicial esdevé clau pel fet que sol ser el primer cop que la persona disposa d'un espai amb aquestes característiques on expressar-se.

- **Desvincular l'EM2O de la seva experiència anterior en el sistema educatiu:** l'entrevista inicial s'orienta, així mateix, a identificar fortaleses, a conèixer quins són els objectius que vol assolir el/la jove i a conèixer les seves vivències i experiències. Aquestes temàtiques es van treballant en l'entrevista i també a través d'un dossier en què han d'escriure les respostes a aquests temes. El fet de preguntar-los per aquestes qüestions fa que l'entrevista s'allunyi d'elements propis del sistema educatiu, com ara les seves competències o els seu rendiment acadèmic. En últim terme, aquest procés ajuda a esborrar o minimitzar les seves experiències anteriors en el sistema educatiu, a deixar enrere 'la motxilla' amb què arriben i a iniciar un nou procés.
- **Promoure la creació d'una narrativa pròpia:** el jovent sol arribar amb narratives que han estat produïdes per part del sistema educatiu i que solen estar relacionades amb la manca d'assoliment dels objectius, el fracàs escolar, el baix rendiment, entre d'altres. Aquests relats tendeixen a interioritzar-se; motiu pel qual és habitual que arribin al centre en un estat de 'desesperança apresa' (situació en què una persona, després d'experimentar repetidament situacions negatives o adverses que percep com a incontrolables, aprèn que no pot influir en el resultat dels esdeveniments). Per aquest motiu, durant el contacte inicial es duu a terme un procés d'apoderament encaminat a aconseguir que la persona elabori una narrativa pròpia sobre els objectius que vol assolir i les seves fortaleses; que faciliti que recuperi les regnes del seu itinerari.
- **Sentir-se escoltat/da i privileigat/da afavoreix el compromís:** el fet que les persones que fan aquesta entrevista inicial valorin molt favorablement el to de la conversa, el fet de sentir-se escoltada i que es tingui en compte la seva opinió fa que interpretin l'EM2O com una oportunitat, un privilegi. Així es fa referència a l'amabilitat i cordialitat de les persones que els entrevisten, a l'actitud d'escolta activa i al fet de no sentir-se jutjades. Això desperta el seu interès i la seva motivació per accedir-hi. Per això, en aquesta fase inicial també s'estableixen les bases del compromís. Un cop la persona té interès en allò que els pot oferir l'escola i sent coneixedora que les places són limitades, s'aprofita per establir els criteris del compromís: puntualitat, respecte pels altres, implicació, etc.
- **Explicació clara i detallada del funcionament del programa:** més enllà de situar l'alumnat al centre i convertir-lo en el protagonista del seu itinerari, el contacte inicial també serveix per explicar detingudament el funcionament del programa, què els pot oferir i què no, i com s'ajustarà a les seves necessitats. Aquesta explicació no segueix un model estàndard sinó que s'adapta al ritme de cada persona. Aquest element es valora molt positivament i els i les joves afirmen que, un cop van accedir a l'EM2O, tenien molt clar en què consistia, com funcionaria i què els podia oferir.

El paper de les famílies

En el moment de dur a terme el contacte inicial, a més del treball realitzat amb el/la jove candidat/a també es **reconfigura el paper que haurà de tenir l'entorn familiar**. En alguns casos, les famílies arriben a l'EM2O preocupades i desesperançades per la situació en què es troba el seu fill o filla. De fet, sovint, son elles mateixes qui han empès al jove a assistir a l'entrevista inicial.

Durant aquesta etapa inicial es duu a terme una tasca específica amb les famílies. Amb l'objectiu que l'alumnat assumeixi un paper actiu en la definició del seu futur, **se'ls demana que adoptin un rol d'acompanyament**: ser al costat del fill/a i donar-los suport, però alhora permetre que sigui el mateix jove qui prengui les decisions de forma autònoma. Encara que, en un primer moment, algunes famílies poden sentir-se incòmodes pel fet de no ser la punta de llança del procés, amb el temps, acaben valorant favorablement que els seus fills/es guanyin autonomia i prenguin les seves pròpies decisions. Aquest procés és especialment rellevant per facilitar la construcció d'una narrativa pròpia sobre el camí formatiu que volen seguir, ja que, en alguns casos, els i les joves arriben al programa amb un relat molt condicionat per les expectatives familiars, que no sempre coincideixen amb els seus interessos i motivacions reals.

Finalment, al llarg de l'estada de l'alumnat a l'EM2O, es preveuen **coordinacions periòdiques** amb les famílies. Tot i així, la freqüència i intensitat d'aquest contacte **varia segons cada cas**, ja que no totes les famílies tenen el mateix grau d'implicació en l'acompanyament en l'itinerari formatiu.

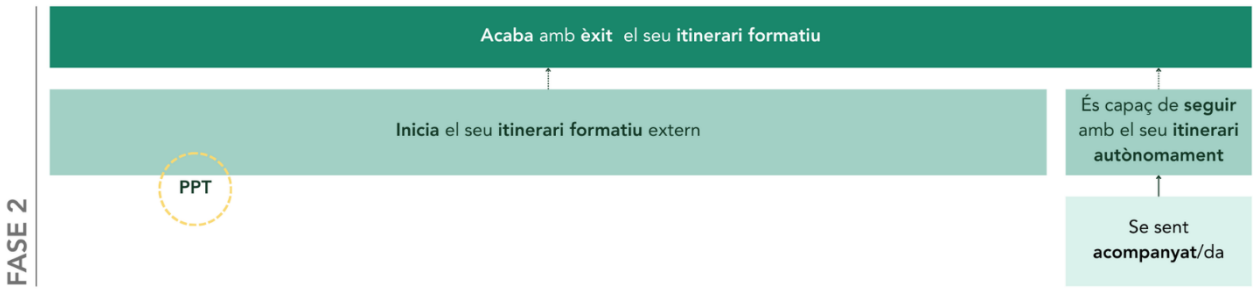
Resultats a destacar

- La **composició de l'alumnat** és **paritària** entre nois i noies i presenta una elevada diversitat d'orígens: prop de la **meitat** de participants han nascut **fora d'Espanya**.
- L'EM2O atén principalment joves amb **trajectòria educativa interrompuda**: el 64% no ha assolit el graduat escolar.
- Tot i que l'EM2O s'adreça a joves de 16-21 anys que han abandonat els estudis, en la pràctica, atén perfils més diversos. Això evidencia la **capacitat d'adaptació de l'EM2O**, però també certa **tensió** entre la **definició formal de la població diana** i el perfil que finalment hi accedeix.
- Les **vies d'accés condicionen el perfil** d'alumnat que arriba al programa. Mentre que el **Servei d'Orientació Jove** és el canal de derivació més alineat amb la població diana formal, entre el jovent nascut fora d'Espanya guanya pes l'accés per **boca-orella**, fet que contribueix a ampliar l'heterogeneïtat dels perfils participants.
- L'**entrevista inicial** permet identificar necessitats, ajustar expectatives i valorar conjuntament si l'EM2O pot respondre a la situació del/la jove, alhora que inicia la relació de confiança amb l'equip educatiu i el treball amb les famílies.

4.2. L'alumnat retorna al sistema educatiu?

El resultat principal de l'EM2O és el retorn al sistema educatiu. Tal i com plasma la TdC, el primer pas que indica que s'està produint aquest resultat és l'inici d'un procés formatiu en un centre extern a l'escola; moment que inaugura la Fase 2 a l'EM2O, en base al PPT que han definit durant la primera fase. El model del programa preveu que, gràcies a l'acompanyament que rep l'alumnat, puguin avançar en l'itinerari formatiu fins a finalitzar-lo i a assolir l'autonomia per seguir progressant en la trajectòria acadèmica i professional. Seguint aquesta seqüència de resultats, aquest primer capítol avalua si s'aconsegueix aquest retorn educatiu i en quines condicions.

Figura 2. Resultat final i de contribució de l'EM2O

4.2.1. L'alumnat inicia un itinerari formatiu?

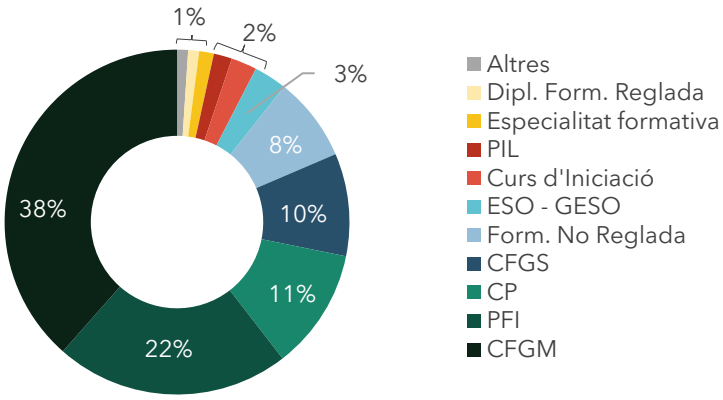
Les dades registrades a la BBDD de l'EM2O mostren que un **80% dels i les joves** que s'inscriuen a l'EM2O **inicien una formació** en un centre extern. En termes absoluts, són **137 alumnes** que aconsegueixen **finalitzar la Fase 1**, adreçada a obtenir les competències necessàries per poder retornar al sistema educatiu, reforçar la seva confiança i responsabilitat, així com definir quin itinerari vocacional volen emprendre. Per contra, aquesta dada significa que hi ha un **abandonament del 20%** entre que s'inscriuen a l'EM2O i el moment en què s'espera que facin el retorn al sistema educatiu.

80%
de l'alumnat inicia una formació

Quines formacions cursen?

La major part de joves **opten per cursar** PFIs **(22%) o CFGM (38%)**. En menor mesura, hi ha alumnat que estudia CPs (11%), CFGS (10%), o bé formacions no reglades (8%), entre d'altres. Finalment, hi ha formacions que escullen una minoria de joves, com és el cas PIL. Aquest resultat és coherent amb l'orientació principal de l'EM2O, que prioritza el retorn al sistema educatiu per sobre de la incorporació immediata al mercat laboral.

Gràfic 7. Titulacions cursades per l'alumnat de l'EM2O

Font: BBDD de seguiment

4.2.2. En quina mesura l'EM2O ajuda a avançar l'alumnat en el seu itinerari formatiu?

Per tal d'avançar i finalitzar els estudis amb èxit, l'EM2O desplega un seguit d'accions adreçades a donar suport a l'alumnat durant la Fase 2. En aquest sentit, el qüestionari administrat als i les joves evidencia que **l'EM2O contribueix de manera significativa a l'avanç de l'alumnat en el seu itinerari formatiu**. Concretament, **més de la meitat de l'alumnat està molt d'acord en què l'EM2O l'ha permès a progressar en la seva trajectòria formativa**, i prop d'un terç se situa també en nivells elevats d'acord. Traduint les dades a una escala del 0-10, l'EM2O treu un 8,4 en la seva capacitat per ajudar a avançar en l'itinerari formatiu.

Gràfic 8. En quina mesura l'EM2O ajuda a avançar en l'itinerari formatiu.

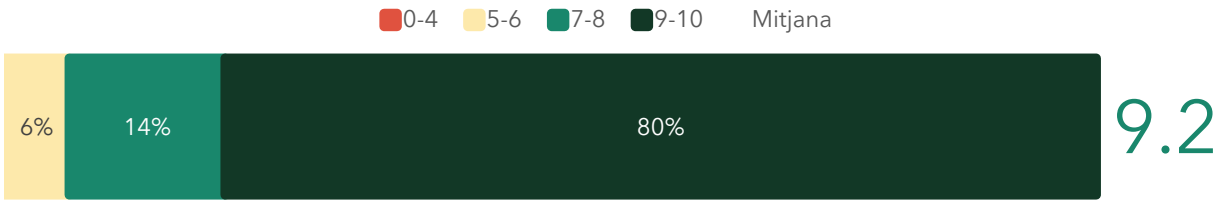
Font: Qüestionari a l'alumnat

L'avaluació ha permès identificar els principals elements que afavoreixen la continuïtat de l'alumnat durant la Fase 2 i la finalització de l'itinerari escollit. En aquesta etapa, marcada per la incorporació a nous centres educatius i la reducció del contacte quotidià amb l'EM2O, **els mecanismes de suport i seguiment adquireixen un paper especialment rellevant**. Les dades mostren que els factors facilitadors se situen principalment en dos àmbits: d'una banda, l'acompanyament individualitzat, com a element central del model d'intervenció de l'EM2O; i, de l'altra, el treball en xarxa amb els centres educatius on l'alumnat desenvolupa el seu itinerari.

Acompanyament individualitzat

L'acompanyament individualitzat del tutor/a és un dels aspectes més ben valorats del programa. Tot i que no és exclusiu de la Fase 2, en el context d'aquesta etapa **l'alumnat considera** que els ha estat **molt útil per avançar en el seu itinerari formatiu**; atorgant-li una **mitjana de 9,18** sobre 10.

Gràfic 9. Utilitat de l'acompanyament del tutor/a durant la Fase 2 per avançar en l'itinerari formatiu

Font: Qüestionari alumnat

En consonància amb els resultats quantitatius, les valoracions qualitatives ressalten la rellevància de les tutories individuals, que són un **espai de seguiment acadèmic, però sobretot d'orientació i suport emocional**. Les converses no se centren tant en el rendiment ("com han anat les notes"), sinó en com l'alumnat viu l'itinerari, quines dificultats emergeixen i quines decisions ha de prendre. En aquest sentit, les tutories funcionen com un espai que contribueix a **reconèixer i validar les capacitats** de l'alumnat, **reforçar la seva confiança** i donar suport a l'hora de prendre i **sostenir decisions exigents**, com ara compatibilitzar pràctiques i estudis o perseverar en una formació.

> *"¿Yo voy a poder con esto? ¿Estoy segura de que voy a ser capaz de sacármelo? O sea, iba con ese miedo de "no puedo". Pero, en el fondo, yo sabía que podía, entonces, era la confianza por detrás que ellos te validaban: "Mira, tú eres capaz porque lo has demostrado".*

Més enllà de la relació individual amb cada tutor/a, la qualitat de l'acompanyament s'assoleix gràcies a una **coordinació interna sòlida** per part de l'equip educatiu. El coneixement compartit sobre l'alumnat permet que tot el professorat estigui al corrent del seu recorregut i pugui intervenir de manera coherent, per exemple, felicitant mèrits o evitant situacions que puguin generar malestar.

Un moment representatiu de la importància de la coordinació és el **traspàs de tutoria entre la Fase 1 i la Fase 2**, que no es produeix com un simple canvi de referent o una assignació aleatòria, sinó **com un procés planificat**, en què es valoren les necessitats individuals de l'alumnat, els objectius del seu itinerari i factors relacionals. A més, per facilitar el canvi de tutoria, es vetlla perquè els futurs tutors/es de la Fase 2 estiguin presents en moments de la Fase 1, com en activitats d'aula o sortides, per conèixer l'alumnat i facilitar una transició més fluida; **un element que el jovent valora molt positivament**.

Tot i la valoració tant positiva que rep l'acompanyament, les entrevistes també permeten identificar alguns reptes associats a aquest model de tutoria. D'una banda, el fort vincle establert pot generar **reticències a l'hora de comunicar dificultats per la por a decebre**. En

conseqüència, a vegades, les males notícies o les dificultats són comunicades abans per part de terceres persones que verbalitzades pel propi/a tutoritzat/da.

D'altra banda, a mesura que l'alumnat avança en el seu itinerari i comença a compaginar pràctiques, estudis en centres externs i, sovint, feina, la seva **disponibilitat horària es redueix**. Això **pot dificultar mantenir la regularitat de les tutories** i exigeix un esforç addicional per trobar noves fórmules que garanteixin la continuïtat de l'acompanyament

Treball en xarxa

Un segon element clau per a l'acompanyament de l'alumnat al llarg de la Fase 2 és la coordinació amb els centres educatius on l'alumnat desenvolupa el seu itinerari formatiu extern. Quan l'alumnat inicia la Fase 2 i deixa de tenir contacte diari amb l'EM2O, el treball en xarxa esdevé especialment rellevant per **garantir un seguiment adequat**.

Quan hi ha predisposició per part dels centres educatius i la coordinació és fluida i bidireccional, s'observen diversos efectes positius:

- Millor **detecció i atenció a les dificultats** tant acadèmiques, com emocionals.
- Major adequació de les **adaptacions metodològiques i curriculars**.
- Visibilitat i comprensió més ajustada de les **necessitats específiques** de l'alumnat.

En aquests casos, l'EM2O actua com a agent pont, **facilitant informació rellevant i orientant** el professorat dels centres educatius. Alhora, els centres contribueixen a la **continuïtat del treball assolit** durant la Fase 1 i aporten informació complementària a la recollida per l'EM2O en les tutories.

> *Hablaban con el centro y lo que iban haciendo es dejarme deberes, y yo en casa me iba haciendo mis deberes y lo avanzaba para tener el mismo nivel que mis compañeros. Y pues, al final, gracias también a la comunicación, me hicieron que lo sacara. Si la escuela no llega a estar por parte mía, yo repruebo, y me toca repetir ese primer año.*

Tanmateix, l'avaluació també apunta que **la qualitat del treball en xarxa sovint depèn de la predisposició i disponibilitat dels centres educatius**. La manca de col·laboració o les dificultats organitzatives poden limitar la comunicació, endarrerir reunions de seguiment i reduir l'intercanvi d'informació.

Finalment, s'identifiquen alguns **condicionants estructurals del sistema educatiu** que, tot i quedar fora de l'abast del treball en xarxa, **poden incidir en la continuïtat dels itineraris**. Per exemple, les interrupcions lectives derivades de la manca de professorat i de l'absència de substitucions en determinades formacions es perceben com un obstacle per garantir la regularitat de l'assistència i consolidar les rutines desenvolupades durant la Fase 1 de l'EM2O. En aquest sentit, el funcionament de l'EM2O aconsegueix generar un entorn educatiu estable, amb rutines clares i un acompanyament constant que esdevé clau per sostenir la continuïtat educativa. Quan l'alumnat inicia una formació en centres educatius ordinaris, la manca d'aquest entorn regular i d'un suport tan proper pot, en ocasions, comprometre la continuïtat de l'itinerari educatiu que s'havia aconseguit encaminar durant la Fase 1.

4.2.3. L'alumnat finalitza l'itinerari formatiu?

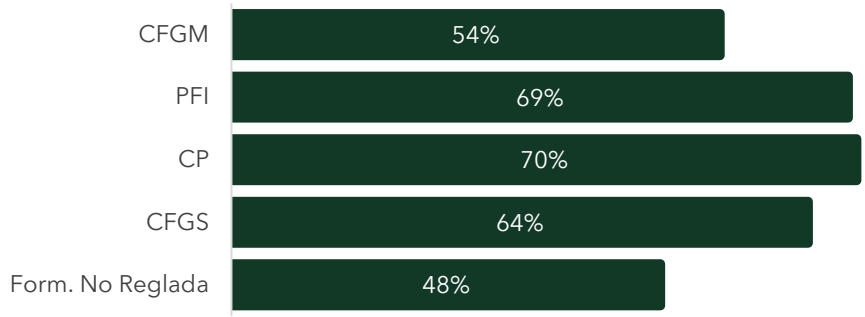
Quan el procés educatiu avança gràcies a l'acompanyament ofert, es pot assolir un dels objectius centrals de l'EM2O: que el jovent finalitzi amb èxit el seu itinerari formatiu. En aquest punt, és imprescindible assenyalar que des del programa es considera que **l'èxit pot adoptar diferents formes**. En alguns casos, l'alumnat **finalitza els estudis durant la seva estada** a l'escola. En d'altres, es valora que la persona ja ha **adquirit prou autonomia** per continuar avançant en el seu itinerari formatiu sense necessitat del suport directe de l'EM2O.

Des d'aquesta conceptualització, les dades mostren que, dels 108 alumnes que s'han inscrit a l'EM2O, el **58% finalitza l'itinerari formatiu extern amb èxit**. Dit d'una altra manera, hi ha un **percentatge d'abandonament del 42%.** Aquesta taxa se situa al voltant dels **valors habituals de programes de segona oportunitat** (Asociación Española de Escuelas de Segunda Oportunidad).

58%
de l'alumnat finalitza amb èxit

És interessant analitzar la **taxa d'èxit segons tipus de formació**. Com mostra el gràfic següent, els **CP** són els que tenen **major percentatge** de joves graduats/des (70%), junt amb els **PFIs** (69%); mentre que les formacions no reglades obtenen la pitjor taxa d'èxit (48%).

Gràfic 10. Taxa d'èxit, segons tipus de formació.

Font: BBDD de seguiment.

Com s'ha dit, però, la tasca de l'EM2O no es focalitza exclusivament en l'èxit acadèmic immediat, sinó que una de les seves finalitats és aconseguir que l'alumnat pugui **prendre decisions i construir el seu itinerari d'acord amb els seus propis objectius**. Això fa que, en alguns casos, la vinculació amb l'EM2O finalitzi quan es considera que l'estudiant ja disposa de les eines necessàries per **continuar el seu procés de manera autònoma**, ja sigui perquè l'equip educatiu valora que el programa ja ha aportat el màxim recorregut possible, o bé perquè el mateix alumnat decideix continuar el seu itinerari pel seu compte.

> *"Vam tancar el procés, perquè ja tenia les eines per fer recerca de feina, perquè ja sabia com funcionava tot el tema educatiu i, bueno, era una qüestió de deixar temps. I, ostres! Després, a la tornada, vam escriure per veure com havia anat a l'estiu i s'ha apuntat un curs de soldadura i l'està fent i hi està anant no?*

Com il·lustra el Gràfic 11, del 58% de joves que han finalitzat amb èxit, un 83% de joves ha iniciat i finalitzat estudis durant la Fase 2 de l'EM2O; i fins un **18% no ha obtingut cap titulació.**

Aquests son els casos que es considera que ja disposen de prou autonomia com per continuar el seu itinerari formatiu i laboral sense el suport del programa.

Gràfic 11. Estat formatiu al finalitzar amb èxit l'estada a l'EM2O

Font: BBDD de seguiment

Atès que és complicat fer el seguiment de joves ja desvinculats de l'escola, no es disposa de dades sobre si assoleixen algun tipus de titulació. No obstant això, hi ha altres dades que sí permeten afirmar que el paper del programa no es limita estrictament al període de participació directa, sinó que en alguns casos té **continuïtat en les trajectòries formatives posteriors de l'alumnat**. Així, el qüestionari administrat a l'alumnat indica que fins un **65%** de l'alumnat que finalitza amb èxit el pas per l'escola **ha seguit estudiant una formació vinculada al PPT posteriorment a l'EM2O**, independentment de si n'havien finalitzat una durant l'estada a l'escola.

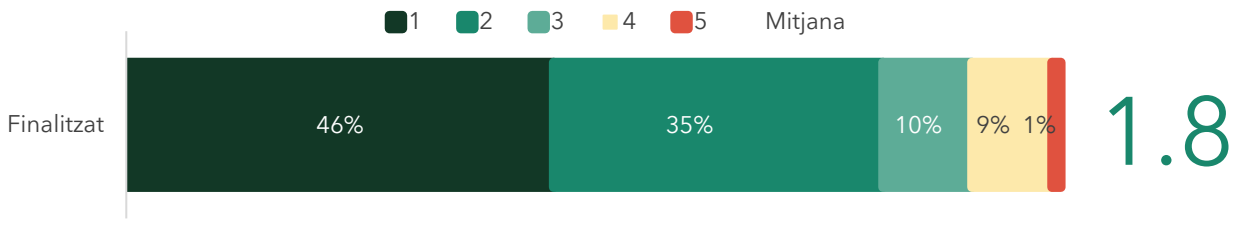
65%
de l'alumnat segueix estudiant després de l'EM2O

Per tant, el fet que una part de l'alumnat finalitzi un itinerari formatiu després de desvincular-se de l'EM2O es pot interpretar com un possible indicador del grau d'autonomia assolit durant el seu pas pel programa. Per últim, cal comentar que la taxa de finalització observada (58%).

Quant temps triga l'alumnat a finalitzar les formacions?

L'alumnat de l'EM2O inverteix, de mitjana, **1,8 cursos per completar les formacions** que duu a terme durant la Fase 2, sent un o dos cursos la durada més habitual. No obstant això, **en funció de les circumstàncies personals i de l'itinerari formatiu escollit**, aquest recorregut es pot allargar fins a tres, quatre o, en casos puntuals, cinc cursos, tot i que es tracta de situacions menys freqüents. Cal tenir en compte que algunes formacions, com els PFI i els CP, solen tenir una durada d'un curs, mentre que els CFGM i els CFGS s'estenen, generalment, al llarg de dos cursos. En qualsevol cas, el factor temps és un element rellevant que reflecteix la **metodologia individualitzada**, ja que cada alumne o alumna pot necessitar ritmes diferents per definir, iniciar i finalitzar el seu itinerari formatiu.

Gràfic 12. Durada en cursos de la Fase 2 per a les persones que l'han acabat amb èxit.

Font: BBDD de seguiment

Quins casos d'abandonament es donen?

Per tancar aquest capítol i comprendre l'èxit del programa, és fonamental parar atenció als casos d'abandonament. Com s'ha comentat, un 42% de l'alumnat abandona l'EM2O. Les dades mostren que **les baixes** són molt reduïdes a l'inici del programa (4%), però **augmenten a mesura que avança l'itinerari** i, per tant, la seva exigència. El 20% abandonen durant la Fase 1 i un 23% addicional ho fan durant la segona. Aquest patró evidencia que les dificultats de permanència es concentren sobretot en el desenvolupament de l'itinerari formatiu, més que no pas en el procés inicial d'incorporació al programa, com mostra el Gràfic 13:

Gràfic 13. Taxa d'èxit de l'EM2O

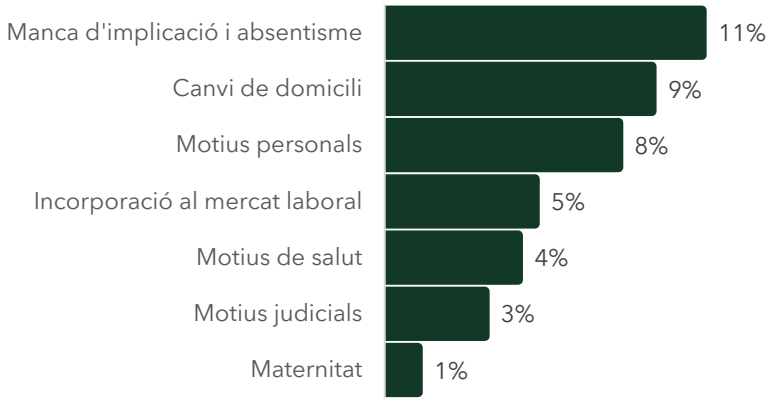

Font: BBDD de seguiment

Pel que fa a les **baixes produïdes durant la Fase 2**, quan s'inicia l'itinerari formatiu extern, la major part **es concentra en el primer curs (69%)**, mentre que el 28% es produeix en el segon curs. La **mitjana de cursos realitzats** per l'alumnat que abandona en aquesta fase **és d'1,3**. D'aquesta manera, el primer any d'itinerari extern esdevé el moment de major vulnerabilitat.

Quant als motius de les baixes durant l'EM2O, **el més freqüent és la manca d'implicació i l'absentisme, seguits del canvi de domicili i dels motius personals**. En menor mesura, també es registren baixes motivades per la incorporació immediata al mercat laboral per raons econòmiques, per qüestions de salut (amb especial incidència en la salut mental), per motius judicials i, finalment, per maternitat.

Gràfic 14. Motius d'abandonament de l'EM2O

Font: BBDD de seguiment

Finalment, cal tenir present que **no totes les baixes responen necessàriament a situacions d'abandonament escolar prematur**. En alguns casos, l'alumnat deixa l'EM2O per incorporar-se a un altre recurs educatiu més ajustat a les seves necessitats. A més, com ja s'ha mencionat, no sempre és possible conèixer les trajectòries posteriors de l'alumnat que abandona el programa.

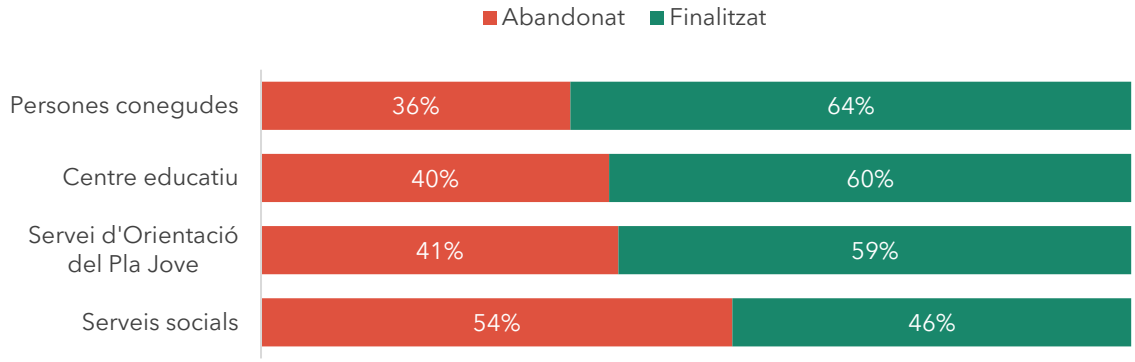
Hi ha diferències segons les característiques de l'alumnat?

Si s'analitza la **finalització i l'abandonament de l'itinerari formatiu segons el canal de derivació**, s'observa que els percentatges són relativament similars entre l'alumnat que ha conegut l'EM2O a través de persones conegudes, del centre educatiu o del Servei d'Orientació del Pla Jove, amb nivells de finalització que se situen aproximadament entre el 59% i el 64% (vegeu Gràfic 15).

En canvi, l'alumnat derivat a través de Serveis Socials presenta una distribució diferent: en aquest cas, el percentatge d'abandonament de l'itinerari formatiu (54%) supera el de finalització (46%). Aquest resultat **podria apuntar a una major situació de vulnerabilitat entre l'alumnat vinculat a Serveis Socials**, fet que dificultaria la continuïtat i la finalització dels itineraris formatius.

Aquesta tendència també pot estar relacionada amb els diferents perfils de joves que accedeixen al programa. Tal com s'ha argumentat a al capítol 4.1.1 sobre la població objectiu, hi ha casos que responen clarament a situacions d'abandonament escolar prematur. En d'altres, tot i haver-se interromput la trajectòria educativa, els motius tenen més a veure amb el desconeixement del sistema educatiu, les dificultats amb l'idioma o l'accés als estudis desitjats. Una hipòtesi plausible és que el jovent que arriba a través del boca-orella s'aproximi més a aquest segon perfil, mentre que el derivat de Serveis socials respongui, en major mesura, a contexts d'abandonament escolar prematur associats a situacions de major vulnerabilitat.

Gràfic 15. Taxa de finalització i abandonament, segons canal d'entrada

Font: BBDD de seguiment

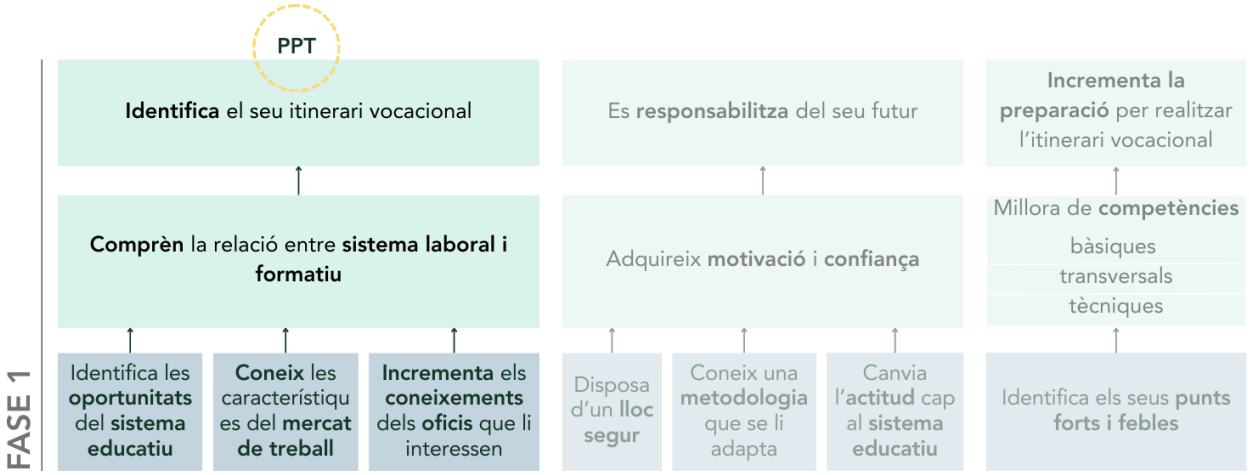
Resultats a destacar

- L'EM2O **contribueix que l'alumnat retorni al sistema educatiu:** el **80%** que **inicia una formació**, i un **58%** finalitza l'estada **amb èxit**; uns resultats en línia amb els valors habituals de les escoles de segones oportunitats.
- **L'èxit no** sempre **implica acabar els estudis** durant l'estada al programa: un 18% finalitza l'EM20 sense haver iniciat o acabat els estudis, però se'ls considera amb prou **autonomia per continuar** la trajectòria **sense suport**.
- **L'abandonament se situa al 42%** i augmenta a mesura que avança l'itinerari formatiu. Els principals motius es relacionen amb **manca d'implicació i absentisme**, però també amb **causes sobrevingudes**, com la necessitat d'incorporar-se al mercat laboral o problemes de salut.
- Una **gran part de l'alumnat** (65%) **segueix estudiant després de l'EM2O**, fet que indica que el programa no només facilita el retorn al sistema educatiu sinó també la continuïtat de trajectòries formatives un cop finalitzat el suport directe.
- Les trajectòries posteriors mostren una certa **continuïtat formativa**: un 65% de l'alumnat segueix estudiant amb posterioritat, ja sigui per finalitzar estudis iniciats a l'EM2O o per ampliar-ne.
- **Predominen els itineraris professionalitzadors**: les formacions més freqüents són els **CFGM (38%)** i els **PFI (22%)**, seguits dels certificats professionals (11%) i CFGS (10%).; una distribució coherent amb l'orientació del programa, que prioritza el retorn al sistema educatiu i la qualificació professional.
- **L'alumnat percep** l'EM2O com un **recurs clau per avançar en el seu itinerari formatiu,** amb una nota de 8,4 sobre 10. Entre els elements que hi contribueixen destaquen la coordinació amb altres centres formatius o l'**acompanyament tutorial** que es considera **una de les accions més útils** per sostenir la continuïtat educativa (9,2 de mitjana).

4.3. L'alumnat identifica el seu itinerari vocacional?

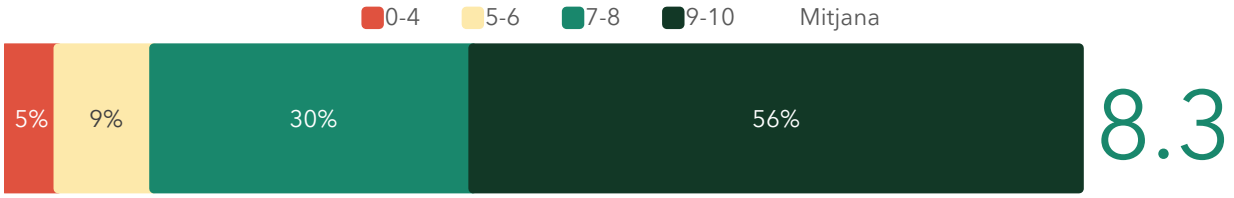
Per tal d'assolir el retorn educatiu analitzat al capítol anterior, l'EM2O planteja que **cal que l'alumnat defineixi quin és el seu itinerari vocacional**. Aquest és un dels resultats intermedis previstos a la Teoria del Canvi, que s'han d'assolir al finalitzar la Fase 1 (veure elements destacats de la Figura 3). En aquest sentit, la Fase 1 de l'EM2O posa l'accent a ajudar l'alumnat a reflexionar sobre els seus interessos, capacitats i expectatives de futur a través de l'acompanyament tutorial, d'activitats d'exploració d'oficis, així com mitjançant el coneixement del sistema educatiu i del mercat laboral. Aquest camí de resultats es materialitza en un producte fonamental per a la trajectòria dins l'EM2O: el Pla Personal de Treball (PPT), que sintetitza l'itinerari vocacional que vol emprendre cada jove a partir de la Fase 2. A continuació, s'avalua si es compleix aquest camí de resultats i quines elements ho faciliten o dificulten.

Figura 3. Camí de resultats intermedis i immediats "Identificació de l'itinerari vocacional"

Els resultats del qüestionari indiquen que **l'EM2O contribueix de manera significativa a facilitar que l'alumnat identifiqui el seu itinerari vocacional**. Tal com mostra el Gràfic 16, fins un 86% de l'alumnat percep que el programa és útil per definir el seu futur acadèmic i professional. En canvi, les valoracions més baixes tenen un pes reduït (9% entre 5–6 i 5% entre 0–4). La nota mitjana que obté l'EM2O en aquest àmbit és d'un 8,3 sobre 10.

Gràfic 16. Utilitat de l'EM2O per decidir l'itinerari vocacional

Font: Qüestionari alumnat

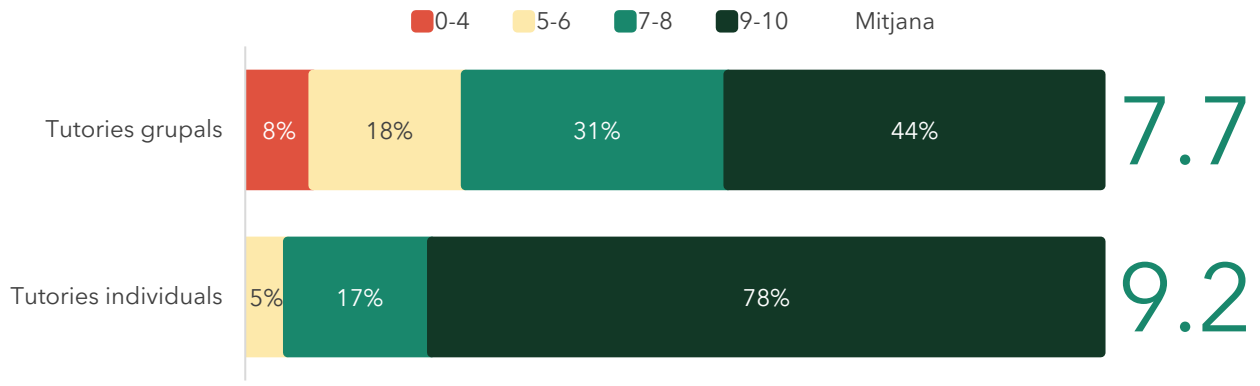
Els grups de discussió apunten que hi ha dues línies d'actuació de l'EM2O que contribueixen especialment a orientar l'alumnat en la decisió sobre el seu futur formatiu i professional: l'acompanyament a través de tutories individuals i grupals, i les activitats d'orientació i coneixement dels oficis d'interès, a les quals es dedicarà un apartat sencer tot seguit.

Acompanyament tutorial

L'acompanyament constitueix un dels eixos centrals del model de l'EM2O en el procés d'identificació de l'itinerari vocacional de l'alumnat. Durant la Fase 1, **es combina el treball a través de tutories individuals i grupals amb un contacte més quotidià** entre l'alumnat i l'equip educatiu. Les tutories esdevenen l'espai principal on es reflexiona i avança en la identificació de l'itinerari vocacional, donant suport al procés de presa de decisions del jovent.

Les respostes al qüestionari permeten analitzar el grau en què la tutoria individual i grupal ajuda l'alumnat a identificar el seu itinerari vocacional. Els i les joves perceben que **les tutories individuals els són molt útils per definir el seu itinerari**: gairebé tres quartes parts de l'alumnat valoren amb qualificacions d'excel·lent (9-10) la seva utilitat una xifra que cau al 44% en el cas de les grupals. La mitjana d'utilitat mostra com ambdues modalitats es consideren útils, si bé amb una diferència de més d'1,5 punts sobre 10 (9,3 vs. 7,7). Val a dir que les tutories grupals tenen altres finalitats, com ara potenciar el treball en equip o la cohesió, cosa que explicaria aquests resultats.

Gràfic 17. Utilitat de les tutories individuals i grupals per identificar l'itinerari vocacional

Font: Qüestionari alumnat

Les dades qualitatives mostren que aquesta bona valoració es deu al fet que les tutories els **ofereixen un espai de reflexió i suport personalitzat** que la majoria de joves necessiten Tot i així, als grups de discussió es fa palès que l'alumnat arriba al programa amb situacions força diverses: mentre que alguns joves tenen una idea relativament clara sobre el seu futur formatiu o professional, d'altres es troben en una **situació d'indefinició més marcada**. En aquests darrers casos, l'acompanyament adquireix un valor especialment rellevant, ja que els permet explorar interessos, reflexionar, resoldre dubtes i acotar les expectatives de futur.

Al llarg dels grups de discussió, es narra que aquelles **qüestions que s'aborden a les tutories i que preocupen** en especial l'alumnat tenen a veure amb la **dificultat per decidir què estudiar** o a què dedicar-se; la voluntat d'**escollir en funció dels propis interessos**, evitant

decisions condicionades per expectatives familiars; i la **por a equivocar-se** en la presa de decisions que, sovint, genera bloqueig o inseguretat davant el futur.

Per donar resposta a aquestes inquietuds, les persones entrevistades exposen un seguit de **característiques o premisses** que segueixen les tutories **per garantir que funcionin com a espai de seguretat i suport** a la definició de l'itinerari:

- A les tutories es valida la incertesa, que s'entén com una part més del procés, oferint **suport per gestionar els dubtes i les inseguretats** associades a la presa de decisions.
- S'evita generar pressió addicional sobre l'alumnat, **respectant els ritmes individuals** i deixant el temps necessari per anar construint el propi projecte formatiu.
- Les **qualificacions numèriques obtingudes durant la Fase 1 no** tenen un pes central.
- **Es prioritza** abordar **el benestar emocional i el treball d'autoconeixement**, per exemple, reflexionant sobre si les activitats o els àmbits treballats són del seu interès o si se senten còmodes en el procés.
- S'orienta la definició de l'itinerari **focalitzant-se en els punts forts** i **interessos de cada jove**, identificant àmbits professionals on puguin desenvolupar les seves capacitats:

> *Por ejemplo, mis habilidades es trabajo en equipo, me gusta mucho comunicarme. Entonces, con esto, mis puntos fuertes, mis profes me dijeron "Mira, a ti, por ejemplo, puedes trabajar en una oficina, con atención al cliente por ejemplo", o lo que sea. Y me ha ayudado mucho esto y ahora por eso estoy estudiando administración y gestión.*

Malgrat aquesta valoració globalment positiva, també s'identifiquen alguns **reptes en el procés d'acompanyament**. D'una banda, es posa de manifest que **la continuïtat de l'alumnat en el programa està estretament vinculada al seu grau de motivació i implicació**. Quan els i les joves mostren voluntat de continuar formant-se o de redefinir el seu itinerari, l'equip educatiu assenyala que és possible adaptar les estratègies d'acompanyament per donar resposta a les dificultats que puguin aparèixer. En canvi, en aquells casos en què no hi ha disposició a iniciar cap procés de canvi, formació o inserció laboral, les possibilitats d'incidència del programa es veuen més limitades.

D'altra banda, el mateix procés d'acompanyament també suposa un repte des del punt de vista professional. L'experiència del programa ha implicat, per part de l'equip educatiu, un procés de **revisió de la pròpia mirada professional** per tal d'acceptar que els itineraris i els temps de cada jove poden ser molt diversos. En aquest sentit, s'ha anat incorporant progressivament la idea que la incertesa o el fet de no tenir clar el futur immediat forma part del procés d'orientació i que, per tant, també ha de tenir cabuda dins del programa.

> *Arribar a entendre que el procés d'aquest jove és aquest. I que ha de passar per aquest "no ho sé" o el que sigui perquè faci el seu procés, no és un procés com pot ser el del company al costat, cadascú té el seu.*

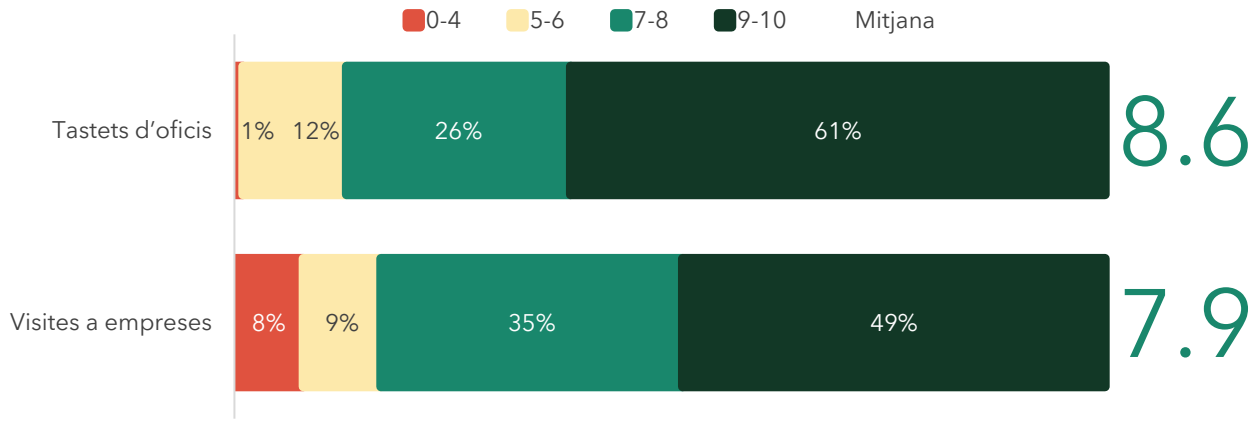
En conjunt, les evidències analitzades suggereixen que l'acompanyament individualitzat esdevé un dels espais més determinants per a la definició del projecte formatiu i professional de l'alumnat.

4.3.1. L'alumnat coneix els oficis que li interessen?

Una segona línia d'actuació rellevant per facilitar la identificació de l'itinerari vocacional és el conjunt d'activitats orientades al coneixement dels oficis, sobretot a través dels tastets d'oficis i les visites a entorns professionals. Aquestes activitats permeten a l'alumnat **aproximar-se a diferents àmbits laborals de manera pràctica i experimentar**, encara que sigui de forma introductòria, algunes de les tasques pròpies de cada professió. Aquestes activitats, per tant, s'adrecen a assolir un dels resultats immediats previstos a la Teoria del Canvi: incrementar els coneixements sobre els oficis del seu interès.

Tal com mostra el Gràfic 18, **tant els tastets d'oficis com les visites a empreses** obtenen resultats majoritàriament positius per part de l'alumnat, que els consideren **activitats útils a l'hora de definir el seu itinerari vocacional**. Tanmateix, **els tastets d'oficis presenten puntuacions més elevades**, amb un 62% de respostes entre 9 i 10 i una mitjana de 8,6, mentre que en el cas de les visites a empreses el percentatge és del 49% i la mitjana se situa en 7,9. A més, **un 8% de l'alumnat puntua les visites a empreses entre 0 i 4**. Malgrat l'interès d'aquesta activitat per entrar en contacte amb el mercat laboral, en termes de definició de la seva futura trajectòria educativa i professional, tenen menys valor.

Gràfic 18. Utilitat dels tastets i visites a empreses per definir l'itinerari

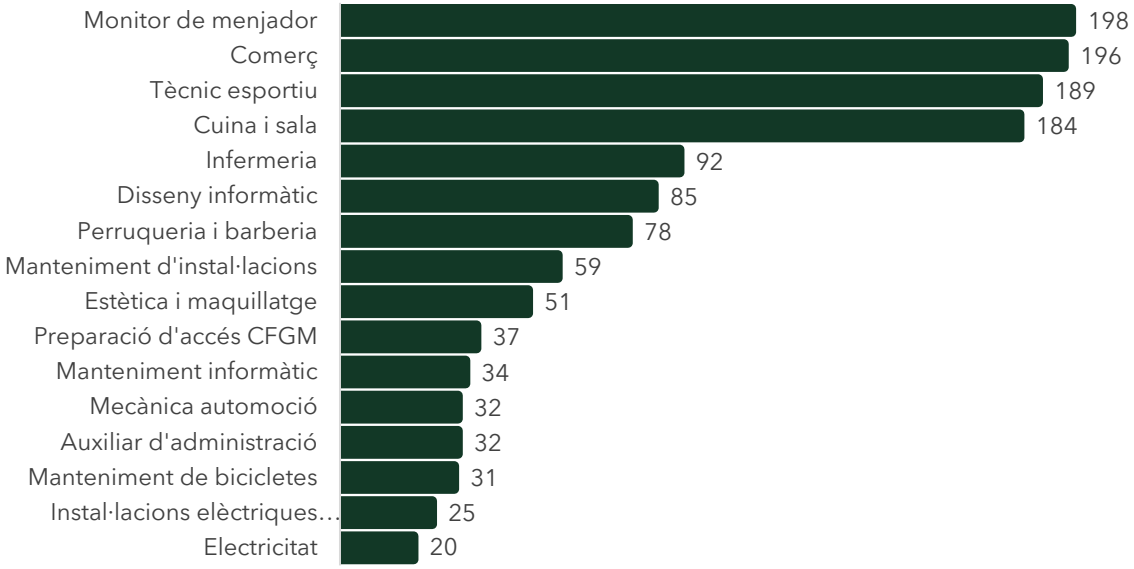
Font: Qüestionari alumnat

Dins dels tastets d'oficis, el Gràfic 19 mostra la **diversitat d'opcions disponibles** i el nivell de participació de l'alumnat en cadascuna. L'oferta inclou diferents àmbits professionals, tot i que es poden observar diferències significatives en l'interès que desperten.

A partir de les dades es poden identificar tres nivells de demanda:

1. **Tastets amb una major participació**: monitoratge de menjador, comerç, tècnic esportiu i cuina i sala, que concentren el nombre més alt d'inscripcions.
2. **Tastets amb una demanda intermèdia**: infermeria, disseny informàtic, perruqueria i barberia, manteniment d'instal·lacions i estètica i maquillatge.
3. **Tastets amb menor participació**: preparació d'accés al CFGM, manteniment informàtic, mecànica i automoció, auxiliar d'administració, manteniment de bicicletes, instal·lacions elèctriques i domòtiques i electricitat.

Gràfic 19. Alumnat participant a cada tastet d'ofici

Font: BBDD de seguiment

En coherència amb els resultats quantitatius, les valoracions qualitatives també posen un èmfasi especial en els tastets d'oficis i permeten comprendre **per quins motius es consideren un element central per a la definició de l'itinerari** formatiu. En aquest sentit, els tastets funcionen com un mecanisme d'orientació que permet a l'alumnat explorar diferents professions, contrastar expectatives amb experiències pràctiques i ajustar progressivament les seves decisions formatives. Les entrevistes identifiquen cinc factors principals que expliquen aquesta valoració:

- En primer lloc, la **possibilitat d'explorar diferents oficis abans d'escollir un itinerari formatiu**. Això permet contrastar expectatives amb la realitat de cada àmbit professional i identificar amb més claredat quines opcions resulten més atractives o adequades per a cadascú.
- En segon lloc, la **possibilitat d'ajustar o redefinir l'itinerari formatiu a partir d'aquesta exploració**. En alguns casos, l'experiència té un impacte directe en les decisions educatives de l'alumnat. N'hi ha que entra a l'EM2O amb una idea inicial sobre el seu futur però que, després d'haver provat diferents professions, acaba orientant-se cap a una altra opció que encaixa millor amb els seus interessos o habilitats.

> "
> *Yo entré aquí con una idea de lo que iba a estudiar y he salido con otra diferente. Yo empecé queriendo estudiar tipo marketing, comercio y tal, que me sigue gustando, pero ahora mismo estoy en un grado de cocina. Y me cambió, en parte, las prácticas aquí. Me cambiaron porque ya me gustaba cocinar, pero nunca me había puesto, y cuando me enseñaron lo que era el trabajar en cocina me gustó.*

- En tercer lloc, és fonamental el seu **enfocament pràctic**. S'assenyala que poder experimentar tasques dels oficis ajuda a **comprendre millor en què consisteix cada professió** i a imaginar-se desenvolupant-la en el futur. El component pràctic resulta particularment rellevant per a aquell alumnat que manifesta més dificultats amb aprenentatges teòrics, ja que facilita una aproximació més tangible i motivadora als diferents itineraris professionals.

- En quart lloc, les activitats permeten entrar en **contacte amb nous referents professionals**. En alguns casos, es destaca la influència de les persones que imparteixen les formacions o presenten els oficis, que poden esdevenir referents tant personals com professionals i contribuir a ampliar les expectatives sobre les seves pròpies trajectòries.
- Finalment, des del punt de vista organitzatiu, es valora molt positivament la **flexibilitat en l'oferta de tastets**, que s'adapta als interessos expressats per l'alumnat. Així, els tastets d'oficis no són exactament els mateixos cada any, sinó que es defineixen en funció de les seves preferències.

Per últim, també s'identifiquen alguns **aspectes susceptibles de millora**. D'una banda, hi ha qui assenyala que **el temps dedicat a determinades formacions o activitats pot resultar limitat**, fet que dificulta aprofundir en alguns continguts o experimentar amb més deteniment algunes tasques. D'altra banda, es posa de manifest que **les expectatives sobre el contingut d'algunes activitats no sempre s'ajusten plenament al que finalment es realitza**, o que determinats àmbits d'interès no sempre estan disponibles en l'oferta formativa de cada curs.

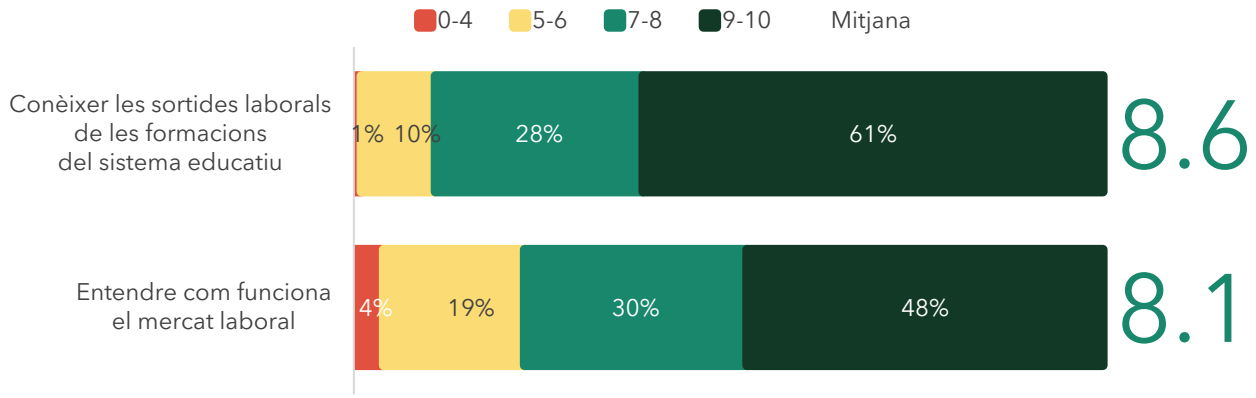
4.3.2. L'alumnat comprèn el sistema educatiu i el mercat laboral?

Entendre les opcions formatives existents, els mecanismes d'accés i les dinàmiques bàsiques del mercat de treball és una condició igualment necessària per a la definició de l'itinerari vocacional.

Les dades quantitatives mostren una **valoració positiva de l'impacte de l'EM2O en la comprensió del sistema educatiu i del mercat laboral**. Així, la gran majoria de l'alumnat (90%) percep que la seva estada a l'EM2O li ha estat molt útil per conèixer les sortides laborals de les formacions; amb fins un 62% atorgant-li una mitjana de 9-10 sobre 10. Amb una mitjana de 8,7, els resultats indiquen que l'escola aconsegueix amb escreix aquest resultat esperat.

Quant a la **utilitat de l'EM2O per comprendre com funciona el mercat laboral**, la puntuació és lleugerament més baixa, amb una **mitjana de 8,1**. En aquest cas, malgrat que fins un 78% de l'alumnat puntua la utilitat per entendre el mercat laboral amb més d'un 7, fins un 18% ho puntua amb un 5-6.

Gràfic 20. Utilitat de l'EM2O per conèixer les sortides laborals i entendre el funcionament del mercat laboral

Font: Qüestionari alumnat

D'acord amb els resultats quantitatius, als grups de discussió s'expressa que, gràcies a l'escola, han conegut les diferents opcions formatives existents i els itineraris necessaris per accedir a determinats estudis o feines.

En contrast amb experiències educatives prèvies —sovint centrades en itineraris formatius convencionals com CFGM, CFGS, batxillerat o universitat—, el programa **amplia el ventall de possibilitats i dona a conèixer vies alternatives** com PFI, GESO, CAM o altres recursos formatius i professionalitzadors. La diversificació de l'oferta resulta especialment rellevant si es té en compte que, per exemple, una part significativa de participants no disposa del graduat d'ESO (vegeu 4.1.1. sobre la població objectiu) i que també hi ha alumnat procedent d'altres països amb un coneixement limitat del sistema educatiu o amb situacions administratives que poden condicionar l'accés a determinats estudis.

La millora en la comprensió del sistema educatiu es concreta, també, en el **coneixement pràctic dels mecanismes d'accés, els terminis i els criteris d'admissió**. El suport en els processos d'inscripció i en la recerca de centre s'articula en el marc de la definició del PPT. Aquest procés implica una participació activa de l'alumnat, incloent-hi el contacte directe amb centres formatius, l'assistència a jornades de portes obertes i la justificació argumentada de les pròpies preferències, **afavorint decisions informades i ajustades a la realitat** de cada jove.

> *"Te ponen a elegir centros a los que posiblemente te gustaría ir. Y bueno, tú ibas a las puertas abiertas, le echabas un ojo al centro. Si te gustaba, si no te gustaba… Y, luego, decías el por qué te gustaba este centro. No era como que "yo quiero ir a este porque sí". Tenías que justificar el por qué querías ir a este*

Finalment, la comprensió del mercat laboral es veu reforçada per la **incorporació de continguts vinculats a l'emancipació i a la transició a la vida adulta**. Assignatures com **"Formació i Orientació Laboral" (FOL)** contribueixen directament a assolir aquest resultat esperat. A tall d'exemple, es mencionen classes adreçades a comprendre la nòmina, a aprendre canals per a la cerca d'habitatge o la lectura de factures. Atès que la població objectiu es troba majoritàriament en franges d'edat properes a la majoria d'edat, es tracta d'aprenentatges que perceben com a especialment útils, propers i que sovint no s'aborden ni en altres espais educatius ni en l'entorn familiar.

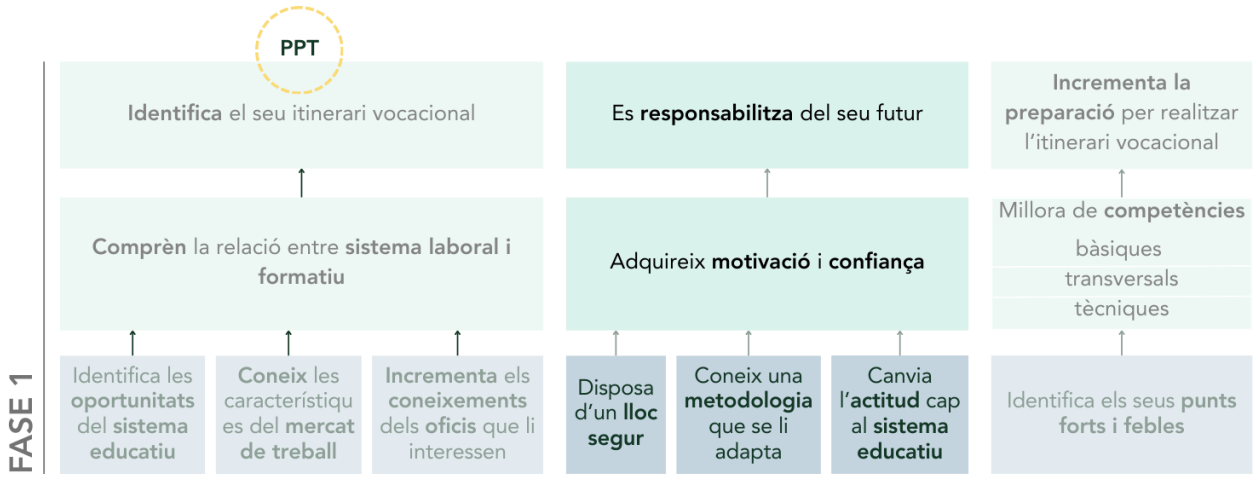
Resultats a destacar

- **L'EM2O facilita la definició de l'itinerari vocacional de l'alumnat**. El **86% dels/les joves considera que** el programa li ha estat útil per decidir el seu futur acadèmic o professional, amb una valoració **mitjana de 8,3** sobre 10.
- **Les tutories individuals són el principal espai de definició de l'itinerari vocacional**, per sobre de les grupals, que prioritzen altres objectius. Obtenen una **valoració mitjana de 9,3** sobre 10, gràcies al fet que ofereixen un espai **de reflexió personalitzada per treballar l'autoconeixement, la identificació** d'interessos i **capacitats i** la **presa de decisions** sobre el futur, validant la incertesa i respectant els ritmes de cada jove.
- **Els tastets d'oficis són clau per explorar opcions professionals**. El **87%** d'estudiants **considera que són molt útils** amb una **mitjana de 8,6**, superant les visites a empreses (7,9 de mitjana). Aquestes activitats permeten contrastar expectatives amb experiències pràctiques i ajustar l'itinerari formatiu.
- **L'EM20 amplia el coneixement de les opcions formatives i del mercat laboral**. El **90% de l'alumnat** considera que l'EM2O l'ha ajudat a **conèixer les sortides laborals** de les formacions (mitjana 8,7), mentre que el **78%** valora positivament la seva utilitat per **entendre el funcionament del mercat laboral** (mitjana 8,1); especialment rellevant per a alumnat sense graduat d'ESO o amb trajectòries educatives interrompudes.

4.4. L'alumnat es responsabilitza envers el seu futur formatiu i laboral?

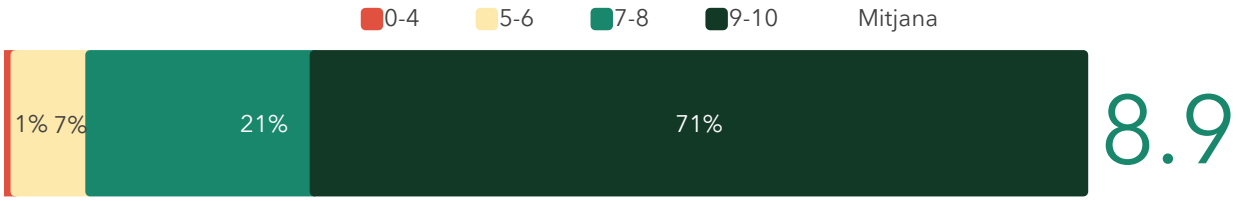
La **responsabilització de l'alumnat envers el seu futur formatiu i professional** és un dels tres resultats intermedis del model d'intervenció de l'EM2O. Més enllà de facilitar la definició d'un itinerari formatiu, el programa busca promoure l'autonomia, implicació i confiança en les pròpies capacitats per prendre decisions sobre el futur. Aquest apartat analitza en quina mesura el programa contribueix a aquest procés, abordant diferents dimensions relacionades amb la responsabilització. Per fer-ho, seguint la TdC, en primer lloc, s'avalua el desenvolupament d'una actitud més responsable davant del propi futur. En segon lloc, s'analitzen els diferents resultats immediats que han de permetre assolir aquesta responsabilització: l'increment de la motivació per aprendre, l'augment de la confiança en sí mateixos, l'adaptació del model educatiu a les necessitats de l'alumnat i, la generació d'un entorn segur que afavoreixi relacions de confiança i, finalment, la millora de la percepció sobre les oportunitats que ofereix el sistema educatiu.

Figura 4. Camí de resultats intermedis i immediats "Responsabilitzar-se del futur educatiu i laboral"

Els resultats indiquen que l'EM2O té un **paper important en la responsabilització de l'alumnat envers el seu futur**. Un **92%** de l'alumnat **considera que** el programa **fomenta la responsabilització**, amb una mitjana **de 8,9 sobre 10**. Les valoracions més baixes són residuals (7% regular i 1% poc); fet que mostra una percepció globalment positiva.

Gràfic 21. Grau en què l'EM2O contribueix a responsabilitzar-se pel seu futur

Font: Qüestionari alumnat

Les evidències qualitatives reforcen els anteriors resultats i suggereixen que el pas per l'EM2O contribueix a desenvolupar una **major consciència sobre el propi paper en la construcció del futur formatiu i professional**. Diversos testimonis assenyalen que l'experiència al programa comporta un canvi en la manera d'afrontar les decisions personals i educatives, passant d'una actitud més dependent o passiva a una posició més activa davant del propi itinerari. El programa aconsegueix aquest resultat gràcies a diferents activitats incloses en el dia a dia a l'escola. A tall d'exemple, es mencionen xerrades en què l'alumnat explica el seu propi recorregut a altres alumnes; una acció que no només ofereix un referent a qui la rep, sinó que també esdevé una oportunitat per a la persona que presenta de rememorar el camí recorregut i reforçar la percepció de progrés personal. Com exposa la citació següent, una altra acció clau en aquest procés és l'acompanyament del professorat, a través de les tutories o del contacte diari:

> *Y al final tú te quedas literalmente con lo que tú buscas, y si tú no te ayudas, nadie te va a ayudar. Y esa mentalidad cambia mucho, y eso es por el acompañamiento que te hacen. Te hacen entender cosas que, de pronto, no las entendías.*

De forma similar, s'apunta que el programa contribueix a **modificar la manera com els i les joves interpreten el seu propi recorregut formatiu**, adoptant una mirada més constructiva. En lloc de percebre determinades experiències com a fracassos o temps perdut, passen a entendre's com a part d'un procés d'exploració necessari per definir els interessos i objectius de futur.

> *Porque en fase 1 hicimos tantas cosas que ahora no tiene nada que ver con lo que estoy estudiando ahora mismo, pero nunca pensé que fue un año perdido o algo. Y ahora como soy un poco "quiero hacer todo", ya no me lo tomo tan personal y no digo que eso afectara al futuro negativamente, sino al contrario, ¿no? Voy a probar todo como estaba probando en fase 1, y así voy a encontrar lo que de verdad quiero. Y ahora ya no tengo ese miedo, sino todo con calma.*

Per acabar, les fonts qualitatives també indiquen que el programa procura fomentar progressivament **l'autonomia en la gestió de recursos i oportunitats**. En aquest sentit, es posa èmfasi en el fet que l'alumnat conegui diferents serveis i espais de suport als quals pot recórrer en funció de les seves necessitats, amb l'objectiu d'evitar una dependència excessiva de l'escola i facilitar que puguin orientar-se i prendre decisions de manera cada vegada més autònoma.

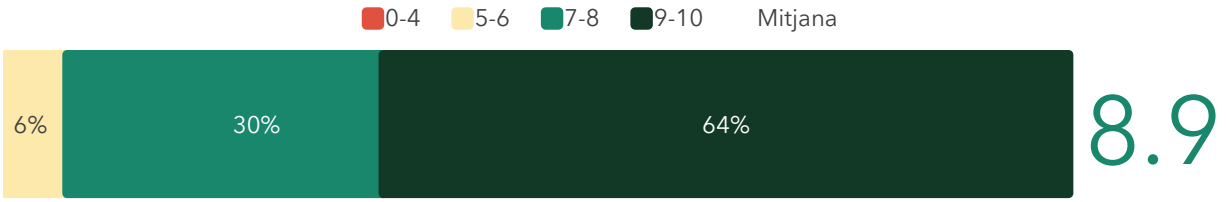
Hi ha diferències segons les característiques de l'alumnat?

Si s'analitzen els resultats segons el **gènere**, s'observa que **les noies perceben en major mesura que l'EM2O ha promogut que es responsabilitzessin del seu futur**. En concret, el 80% de noies consideren que l'EM2O ho aconsegueix amb una nota de 9-10 (sobre 10), mentre que aquest percentatge cau fins el 63% en el cas dels nois. Tot i que aquesta diferència podria estar vinculada a l'efecte del programa, la literatura mostra que les estudiants acostumen a presentar nivells més elevats d'autoregulació, implicació acadèmica i, en definitiva, responsabilització que els nois. Per tant, no es pot descartar que aquesta diferència respongui, almenys en part, a patrons de socialització i comportament acadèmic diferenciats segons el gènere (veure, per exemple, OECD, 2021; Voyer i Voyer, 2014).

4.4.1. L'alumnat incrementa la motivació per a l'estudi?

Per aconseguir que l'alumnat es responsabilitzi del seu futur es requereix que tinguin motivació per l'itinerari que estan emprenent. A través del qüestionari a l'alumnat, s'ha consultat en quina mesura l'EM2O els ha ajudat a incrementar la seva motivació per treballar i aprendre. Tal com mostra el Gràfic 22, la gran majoria (94%) afirma que ha estat així. De fet, en una mitjana del 0-10, l'escola aconsegueix aquest resultat esperat amb un **8,9 de mitjana**. Les valoracions més baixes són residuals (6% entre 5 i 6), fet que indica que **la gran majoria de participants perceben que el programa contribueix a reforçar la seva motivació envers l'aprenentatge**.

Gràfic 22. Grau en què l'EM2O ajuda a estar motivat/da per treballar i aprendre

Font: Qüestionari alumnat

Els testimonis entrevistats narren aquest canvi en la motivació des de la pròpia vivència. Així, per exemple, hi ha qui explica que, després d'experiències educatives marcades per la manca d'interès o el rebuig cap a l'entorn escolar, el pas per l'EM2O els ha permès **reconnectar amb l'aprenentatge i recuperar les ganes d'assistir a classe**.

> *Y también si llegaba tarde, a veces unos 5 minutos, pero no quería nunca faltar a las clases. Eso es muy bueno, porque en la ESO, no tenía ganas de ir a las clases, ¡Y aquí con ganas de venir!*

Alhora, les valoracions també apunten que **la motivació es veu reforçada pel seguiment i l'acompanyament continuat per part de l'equip educatiu**. El fet de sentir que hi ha persones que coneixen la trajectòria de cada jove, que fan seguiment del seu procés i que intervenen quan detecten dificultats o distraccions contribueix a mantenir la implicació en el dia a dia del programa.

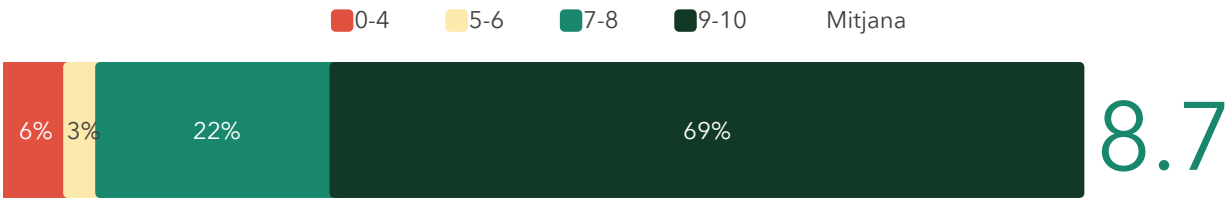
> *El estar aquí, el venir cada día, el hacer algo diferente, todas estas cosas yo creo que influyen en lo que tu quieres hacer, te encuentras con la motivación al lado, alguien que te conoce, que sabe dónde vas y que si te desvías te diga "¡Oye!*

Finalment, l'augment de la motivació també es deriva, com hipotetitzava la Teoria del Canvi, del mètode pedagògic, de les relacions que s'estableixen en el marc de l'escola, i d'un canvi en la forma de percebre el sistema educatiu; tres elements s'exploraran en detall en els següents apartats.

4.4.2. L'alumnat té més confiança en sí mateix?

Un segon aspecte que contribueix directament a la responsabilització envers el seu futur és aconseguir que l'alumnat tingui més confiança en sí mateix per tal que es vegi capaç d'iniciar i avançar en el seu itinerari formatiu. En aquest sentit, com recull el Gràfic 23, un **91% de l'alumnat considera que l'EM2O els ha permès guanyar confiança en sí mateixos/es**; amb un 8,7 de mitjana en aquest resultat esperat. Per contra, malgrat tractar-se de xifres molt insignificants, cal mencionar que fins un 6% de joves considera que no ha estat així.

Gràfic 23. Grau en què l'EM2O ajuda a guanyar confiança en sí mateix/a

Font: Qüestionari alumnat

Com veurem en els següents apartats, aquest increment en la confiança ve donat, com preveu la teoria del programa, per la configuració de **l'escola**, que **ofereix un entorn de seguretat** perquè el jovent es desenvolupi i sigui conscient de les seves fortaleses; així com per una **aproximació metodològica que** els **facilita progressar** en l'itinerari educatiu. En el transcurs dels grups de discussió emergeixen diversos relats que exemplifiquen aquest increment de la confiança, observable tant en l'àmbit acadèmic com en el personal, com el que es presenta a continuació:

> *"Pues yo recuerdo que, cuando entré, me costaba mucho expresarme, como hablar... Cuando tuve mi primera tutoría, teníamos un objetivo, mi tutor y yo, de poder tener una mejor gestión emocional, y poder expresar lo que yo siento. Yo miro lo que hablaba antes, antes de entrar y ahora: ¡es una locura! ¡ahora hablo por los codos!*

L'increment de confiança es fa palès en múltiples aspectes, **des de petits comportaments** quotidians, com podria ser intervenir a l'aula quan el professorat fa una pregunta, fins a **canvis molt més visibles** i significatius. Aquest és el cas del fragment anterior, però també d'altres joves que relaten que, gràcies al seu pas per l'escola, ara es veuen capaços d'establir relacions socials amb més facilitat, o que expliquen que abans no s'imaginaven estudiant les formacions que ara estan cursant i aprovant.

4.4.3. L'EM20 ofereix una metodologia adaptada a l'alumnat?

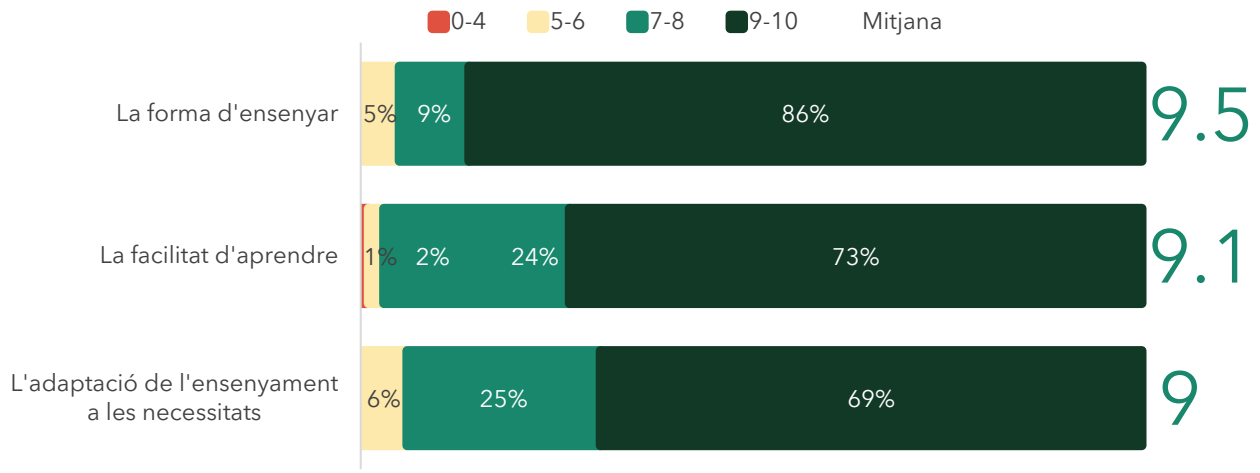
L'avaluació permet afirmar que un dels elements clau de l'EM2O és la seva **aproximació educativa**, que **aconsegueix donar resposta a les necessitats del seu alumnat**. Per una banda, aquesta adaptació es duu a terme a través de l'enfocament pedagògic i la facilitació de suports educatius. Per una altra banda, les dades qualitatives també mostren que hi ha tot un

seguit de mesures adreçades a garantir l'equitat educativa que també esdevenen centrals per adaptar la metodologia a l'alumnat, i que no estaven previstes a la Teoria del Canvi. Ambdues línies d'intervenció esdevenen imprescindibles perquè el jovent que s'inscriu a l'EM2O conegui una altra forma d'educar, **contribuint a un canvi de percepció sobre el sistema educatiu**, que els empenyi a creure que també hi tenen cabuda.

Adaptació pedagògica i facilitació de l'aprenentatge

Les dades quantitatives recopilades a través del qüestionari a l'alumnat mostren que el model pedagògic de l'EM2O s'ajusta de manera gairebé perfecta a l'alumnat. Així, de mitjana, l'alumnat **puntua amb més d'un 9 la forma d'ensenyar de l'EM2O, la facilitat d'aprendre i l'adaptació** de la forma d'ensenyar **a les seves necessitats**. Com s'observa al gràfic següent, destaca la forma d'ensenyar, que rep una puntuació de 9,5 de mitjana, amb un 86% d'estudiants que li atorguen entre un 9 i un 10.

Gràfic 24. Valoració del model pedagògic de l'EM2O

Font: Qüestionari alumnat

Les fonts qualitatives ajuden a explicar els anteriors resultats. En primer lloc, diversos testimonis destaquen que una de les principals diferències respecte a experiències educatives anteriors és la **reducció de les ràtios a l'aula**. Mentre que en altres centres educatius podien arribar a ser al voltant de 30 alumnes, a l'EM2O els grups són d'aproximadament 15; fet que permet un seguiment més proper i una atenció més individualitzada.

> "
> *De hecho, nos pusieron 30 por el COVID, pero, si no, íbamos a ser 60. ¡En un aula! Con 4 profesores, pero sí. Y, entonces, pues era un follón. Todos apelotonados. Me estresaba mucho esa parte y aquí era como mucho más reducido.*

A més, també se subratlla la **diversitat de metodologies utilitzades**, que **combinen continguts teòrics amb activitats pràctiques, treball en equip o activitats fora de l'aula**. La varietat metodològica contribueix a fer l'aprenentatge més accessible i motivador per a l'alumnat, especialment en casos en què les experiències educatives prèvies s'havien percebut com excessivament teòriques i repetitives. Al mateix temps, aquesta combinació de metodologies

afavoreix la recuperació progressiva de la rutina d'aprenentatge en aquells joves que havien interromput la seva trajectòria educativa i portaven un temps sense estudiar, com reflecteix la citació següent:

> *Yo voy a añadir que no hay mucha teoría. Y yo creo que eso pasaba porque, más o menos todos antes tuvimos una pausa de estudios, y eso nos ayudaba para adaptarnos poco a poco al sistema educativo.*

Molt vinculat a l'element anterior, diferents testimonis assenyalen que el programa **respecta els ritmes d'aprenentatge de cada alumne**, evitant la pressió associada a models educatius més rígids. Segons les valoracions recollides, la flexibilitat permet que cadascú avanci al seu ritme sense sentir-se constantment comparat amb la resta del grup; cosa que contribueix a reforçar la confiança en les pròpies capacitats.

> *A lo mejor mi compañero va adelantado al tema, y a mí me cuesta un poco más y no lo notas. ¡No lo notas! porque él ya va avanzado y, si le pides, él te ayuda. Pero es que no lo notas. No te meten en la prisa de "tienes este tiempo para esta cosa".*

Per últim, també es posa de relleu que el professorat promou constantment que l'alumnat tingui un **paper actiu en el procés d'aprenentatge**. Així, diferents veus assenyalen que es procura que l'alumnat participi en les activitats i aporti els seus coneixements, experiències o dubtes. D'aquesta manera, la relació educativa s'entén com a bidireccional, i no com una relació unívoca en què el professorat es limita a transmetre coneixement a l'estudiant, que esdevé un mer receptor.

Garantia d'equitat educativa

Les dades qualitatives han fet palès que, per tal de garantir el retorn i l'èxit educatiu, l'EM2O desplega tot un seguit d'accions de suport i acompanyament orientades a cobrir de necessitats materials i personals bàsiques amb la finalitat de **garantir l'equitat educativa**. Aquestes accions no estan declarades explícitament a la teoria del canvi del programa, però son fonamentals per facilitar que l'alumnat pugui complir amb les exigències educatives. A continuació, es detallen quin tipus d'accions inclouen:

Orientació i coordinació amb recursos externs

Serveis socials i psicològics

En cas que algun/a alumne requereixi de suport social o psicològic, l'equip docent de l'EM2O ofereix ajuda a l'hora de trobar el servei o professional necessari. De la mateixa manera, si és precís, es coordinen amb el servei corresponent per acompanyar el procés de millora de l'alumnat i per poder adaptar el procés educatiu a les seves necessitats.

> *También, pues, te facilitan varias cosas y varios servicios. Yo recuerdo que el primer año de integración social, lo llevé muy mal, estaba muy mal psicológicamente y emocional, y me ayudaron a encontrar psicólogo, que es aquí al lado. O sea, es como que te facilitan a que tú estés bien, se interesan mucho por el que tú estés bien. Y es lo mismo que dijeron ellos, hablan con el otro centro y el otro centro, a partir de lo que ellos dijeron, comprendieron mi situación, y pues, hicieron como un trabajo más lento conmigo.*

Cursos de llengua

Com ja s'ha vist al llarg de l'informe, una part de l'alumnat té mancances pel que fa a la llengua catalana i, a vegades, castellana. Si bé la pròpia escola ofereix reforç, quan es considera pertinent, també cerquen i deriven a centres externs, com pot ser el Consorci de Normalització Lingüística o Escoles d'adults per reforçar l'idioma.

Documentació per a la regularització

Finalment, hi ha joves que tenen dificultat d'accés als estudis a causa de la seva situació administrativa. En alguns casos, hi ha qui explica que des de l'equip educatiu, si bé no ofereix acompanyament a la regularització, sí que ha orientat en el procés, o informat sobre els recursos de suport existents.

Garantia de condicions materials per a l'aprenentatge

Entorn educatiu digne

Des de l'EM2O es considera fonamental que les condicions materials del centre transmetin el mateix missatge que l'acompanyament educatiu: que l'alumnat mereix accedir a una educació en condicions dignes. Així, el **manteniment i la cura dels espais i dels materials** no es concep únicament com una qüestió logística, sinó com **un element pedagògic** que contribueix a transmetre a l'alumnat que mereix accedir a una educació de qualitat, tal i com il·lustra la citació següent:

> *P5: Un lloc que em demostra, no només amb el tracte personal, sinó amb la seva oferta, que jo mereixo això. Tenir un ordinador per treballar carregat i que un altre s'ha encarregat de deixar-lo endollat perquè jo en pugui fer ús. Doncs això, uns espais, unes formacions, un lloc que compleix la seva paraula en relació al que m'ha dit que m'oferiria i m'ha ofert. Tot això, jo crec que sumes i al final…*
> *P1: De qualitat no? Que a vegades sembla que dona igual si això està reciclat, si la taula està trencada, si no sé què.. I aquí intentem que tot sigui molt digne.*

Aquesta declaració es tradueix en diferents accions que s'adrecen a aconseguir-ho. Per una banda, el centre treballa per millorar i mantenir l'equipament (taules, cadires, equips informàtics, etc.) i vetlla pel seu bon estat. Per una altra banda, facilita a l'alumnat diferents elements propis del centre, com ara una ampolla i una dessuadora amb el logotip, que contribueixen a transmetre la idea que l'EM2O és un centre educatiu de qualitat i preocupat per respondre les seves necessitats.

El fet de comptar amb unes instal·lacions i materials dignes contribueix a **fomentar en l'alumnat la percepció que mereix accedir a una educació de qualitat**. Al seu torn, això **reverteix en una major implicació** en el procés formatiu **i una major responsabilitat** envers els recursos que se'ls posa a disposició. A més, elements com l'ampolla de l'escola també **promouen un sentiment de pertinença** que facilita que els/les joves sentin que formen part d'un projecte que reconeixen com a propi.

Material per a l'estudi

A banda de les instal·lacions i material de l'escola, per poder estudiar es requereix d'un seguit de materials, com poden ser ordinadors portàtils, llibres de text, o bé materials per a formacions més especialitzades (per exemple, un barret per a treballar en una cuina). L'EM2O cedeix aquest material quan hi ha algun/a jove que no pot assumir-ne el cost.

> *P1: O sea yo que lo recuerdo, pues sí, o sea, bastante acompañamiento, bastante hablar por WhatsApp, también que te facilitan muchas cosas, por ejemplo, yo no tenía un portátil, o tenía un ordenador de torre de esos normales. Y claro, para las clases necesitaba un portátil, pues ellos me facilitaron uno durante todo el año. O sea, que lo agradecí mucho porque, claro, al final estamos en diferentes épocas, ya escribir a mano, ya se lleva tanto, y bueno, pues fue bastante fácil.*

Cobertura de necessitats bàsiques per a la continuïtat educativa

A banda de les necessitats directament relacionades amb els estudis, un tret diferencial que es recalca al llarg de les entrevistes és que l'EM2O també contribueix a cobrir altres necessitats dels/les joves. Aquestes necessitats varien en funció de l'alumne, però poden incloure **costejar el preu del transport públic** per arribar al centre educatiu.

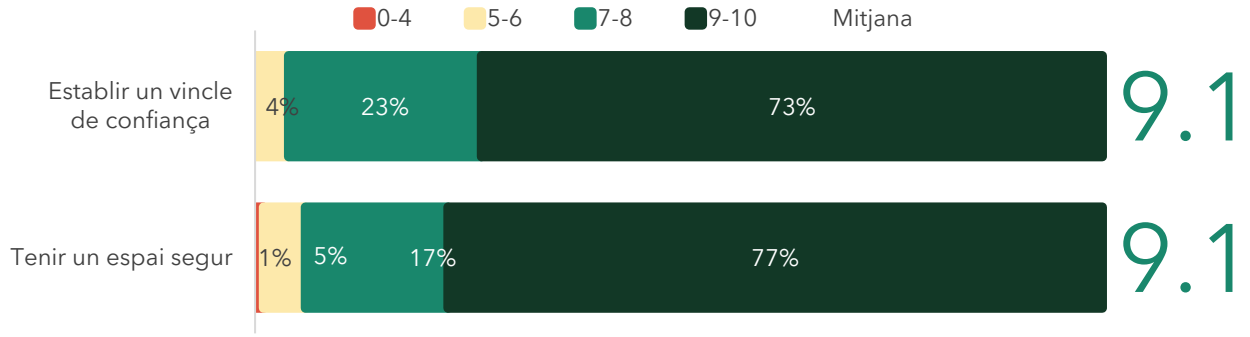
A més a més, l'escola **proporciona esmorzar** a mig matí per garantir que tothom pugui fer un àpat que permeti continuar estudiant. Fins i tot, en alguns casos, s'explica que han ofert descomptes en menús de l'entorn de l'escola. Una acció que no tan sols es dirigeix a garantir l'alimentació dels i les estudiants a qui se'ls recomanava assistir a les classes de reforç que s'ofereixen per la tarda. Finalment, les persones entrevistades destaquen que quan se'ls ofereix menjar es tenen en compte les diferents necessitats alimentàries; un aspecte que encara reforça més la percepció que l'EM2O es preocupa i bolca per a totes i cadascuna de les persones que hi participen.

Malgrat no siguin carències vinculades estrictament amb els estudis, sí són condicionants que determinen poder seguir estudiant. Per tant, d'alguna manera, l'EM2O actua com una **xarxa de suport que cobreix les necessitats bàsiques** que cal que qualsevol alumne tingui cobertes per poder estudiar en unes condicions equitatives.

4.4.4. L'EM2O ofereix un espai segur que promou relacions de confiança?

El darrer resultat immediat que s'espera que contribueixi a la responsabilització de l'alumnat envers el seu futur, és el fet que comptin amb un lloc segur, on teixeixin les relacions de confiança necessàries per poder creure en sí mateixos i canviar la perspectiva sobre el sistema educatiu. El qüestionari a l'alumnat evidencia que l'EM2O aconsegueix generar un espai segur i relacions de confiança. En concret, **el 73% puntua amb les valoracions més altes (9–10)** el fet que el **programa generi un espai segur;** mentre que, en el cas de les **relacions de confiança, aquest percentatge s'eleva fins al 77%**.

Gràfic 25. Grau en què l'EM2O ofereix un espai segur que promou relacions de confiança

Font: Qüestionari alumnat

La metodologia qualitativa permet aprofundir en aquests resultats i comprendre com s'aconsegueix aquesta confiança i seguretat. En primer lloc, els discursos recopilats mostren que l'alumnat se sent **menys jutjat i amb més marge per expressar-se** en comparació amb experiències educatives prèvies, en què sovint predominava una relació més distant amb el professorat i un ambient percebut com a més hostil. En aquest sentit, la possibilitat de participar a classe, equivocar-se o compartir opinions apareix com un dels aspectes més ben valorats del programa.

> *"Porque puedes expresarte. O sea, si dices una respuesta en un tema, pues el profesor no es que te va a decir "está mal". Al contrario, te apoya y te anima a que sigas participando en las clases.*

Aquest ambient de confiança facilita que joves que inicialment mostraven dificultats per parlar a classe, relacionar-se amb altres companys o expressar el que sentien, **progressivament vagin adquirint més seguretat i confiança**, tant en si mateixos, com en la relació amb els altres.

En segon lloc, un altre element central és la construcció d'un **vincle de confiança amb el professorat**; un element que ja s'ha anat mencionant al llarg dels diferents capítols de l'informe. Les dades qualitatives mostren que aquest vincle es construeix a partir del respecte pels límits, els ritmes i les necessitats individuals. Les valoracions recollides indiquen que l'alumnat percep una relació més propera i accessible amb els professionals de l'EM2O, basada en l'escolta, el suport i l'acompanyament individualitzat. A més, la proximitat no es limita a l'àmbit estrictament acadèmic, sinó que incorpora també l'atenció a dimensions emocionals i personals que incideixen en el procés educatiu. En aquest sentit, **el professorat és identificat no només com a agent docent, sinó també com una figura de referència i suport**.

Finalment, un darrer aspecte que demostra la capacitat de l'EM2O d'esdevenir un espai segur i de confiança és que alguns/es estudiants perceben l'escola com un **lloc de referència o ancoratge** que es pot mantenir **més enllà de la finalització de l'itinerari educatiu**. Així, hi ha joves que expressen que, temps després de desvincular-s'hi, continuen identificant l'escola com un espai al qual poden recórrer en moments de necessitat, orientació o dificultat.

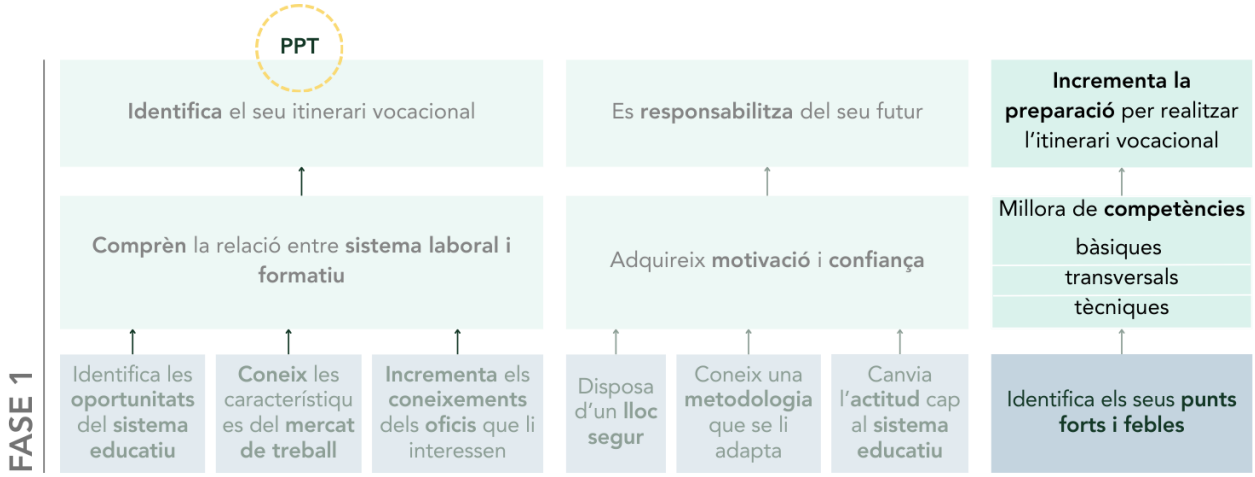
Resultats a destacar

- **L'EM2O contribueix a la responsabilització de l'alumnat envers el seu futur formatiu i laboral**. El **92%** de l'alumnat considera que el programa fomenta aquesta responsabilització, amb una valoració de **8,9** sobre 10.
- El procés de responsabilització es deriva d'un **increment de la motivació per aprendre i treballar**, que perceben un **94%** d'estudiants (mitjana de **8,9**); afavorida pel seguiment continuat de l'equip educatiu i per una metodologia més pràctica i participativa, que facilita reconnectar amb l'aprenentatge després d'experiències educatives prèvies negatives.
- També es veu afavorit per un **augment de la confiança** en un/a mateix/a; una millora que percep fins un 91% d'estudiants (mitjana de 8,7) i que es tradueix en canvis observables tant en l'àmbit acadèmic, com en el personal.
- **El model pedagògic s'adapta a la perfecció a les necessitats de l'alumnat,** que puntua amb **més de 9** de mitjana la forma d'ensenyar, la facilitat d'aprendre i l'adaptació metodològica del centre. Les **ràtios reduïdes**, la **combinació d'activitats** teòriques i pràctiques i el **respecte pels ritmes d'aprenentatge** faciliten la recuperació progressiva de l'hàbit d'estudi.
- El **desplegament de mesures de suport que afavoreixen l'equitat educativa** (cessió de materials, suport en necessitats bàsiques o coordinació amb recursos externs), contribueixen a sostenir la continuïtat educativa i l'autonomia de l'alumnat.
- La responsabilització es produeix gràcies al fet que l'EM2O ofereix un **entorn segur i de confiança** (valorat amb un **9,1** de mitjana), que redueix la sensació de judici, afavoreix l'expressió personal i la participació, i converteix el professorat en una figura de referència.

4.5. L'alumnat millora la seva preparació per a l'itinerari formatiu?

El darrer camí de resultats intermedis que ha de contribuir al retorn al sistema educatiu és la preparació competencial de l'alumnat. Per tal de preparar l'alumnat en l'assoliment del seu itinerari formatiu, el programa EM2O se centra en la millora de diferents competències dividides en bàsiques, transversals i tècniques. A continuació s'exposen els resultats obtinguts per a cadascuna.

Figura 5. Camí de resultats intermedis i immediats "Incrementar la preparació per a l'itinerari vocacional"

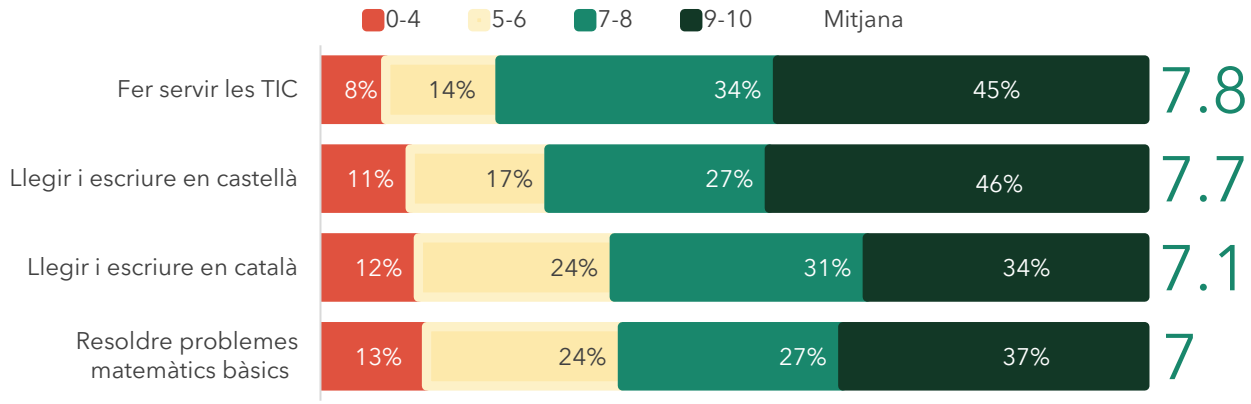

4.5.1. L'alumnat millora les competències bàsiques?

A través del qüestionari administrat, s'ha preguntat en quina mesura consideren que **l'escola els ha ajudat a desenvolupar competències** vinculades a l'ús de les TIC, llegir i escriure català i castellà, i resoldre problemes matemàtics senzills.

Com mostra el Gràfic 26, de mitjana, l'alumnat atorga una **puntuació que oscil·la entre el 7 i el 8**. Si bé es tracta d'una **puntuació** notable, està **per sota de la resta de resultats obtinguts pel programa**. La diferència més rellevant es troba en les puntuacions baixes, ja que fins un 13% del jovent enquestat considera que l'EM2O no l'ha ajudat a resoldre problemes matemàtics bàsics (atorgant-li una puntuació per sota del 5) i un 12% a llegir i escriure en català.

Gràfic 26. En quina mesura l'EM2O ajuda a desenvolupar competències bàsiques

Font: Qüestionari alumnat

Cal tenir en compte, però, que aquestes valoracions s'han d'interpretar a la llum del perfil de l'alumnat que accedeix al programa. Tal com s'ha descrit en apartats anteriors, la majoria dels i les joves arriba a l'EM2O sense el graduat escolar i, per tant, es pot hipotetitzar que no van assolir el nivell de competències bàsiques de l'educació obligatòria secundària. Per això, el fet que les puntuacions siguin lleugerament inferiors a altres resultats del programa estaria reflectint el punt de partida de la seva població objectiu.

Malgrat que les dades quantitatives apuntin que hi ha marge de millora en aquest àmbit, les aportacions qualitatives assenyalen que l'EM2O desplega un ventall prou ampli d'estratègies adreçades a treballar les competències bàsiques, que s'expliquen a continuació:

Fase 0. Consolidació inicial de competències lingüístiques

El programa EM2O compta, com s'ha vist, amb un 50% d'alumnat provinent de contextos culturals diversos. Per aquest motiu, quan les persones que hi accedeixen desconeixen l'idioma, l'EM2O ofereix el que s'anomena "Fase 0". Aquesta fase està destinada a **consolidar les competències** idiomàtiques bàsiques, a **familiaritzar-se amb l'entorn i** amb **l'escola**, i a iniciar el seu procés de forma gradual. Aquest procés d'acollida, que no té una durada predeterminada, sinó que s'adapta a cada cas, rep molt bones valoracions ja que aconsegueix evitar que aquestes persones iniciïn el seu itinerari formatiu de forma precipitada. Així, el pas a la Fase 1 del programa només es produeix quan s'han assolit aquestes competències bàsiques i l'alumnat ha adquirit confiança necessària.

Reforç en competències bàsiques

En d'altres casos, les persones accedeixen al programa amb unes mínimes competències en idiomes o en matemàtiques. En aquests casos se'ls ofereix un reforç per les tardes mentre inicien el seu itinerari en el programa. Aquest reforç rep, també, valoracions favorables, ja que és vist com un element clau per avançar adequadament en l'itinerari formatiu. Novament, aquest reforç en competències bàsiques no és obligatori, sinó que l'alumnat hi assisteix per convenciment. Això

reforça la seva autoconfiança, l'autonomia en la presa de decisions, la identificació de fortaleses i debilitats i l'assumpció de responsabilitat.

Autonomia en la presa de decisions

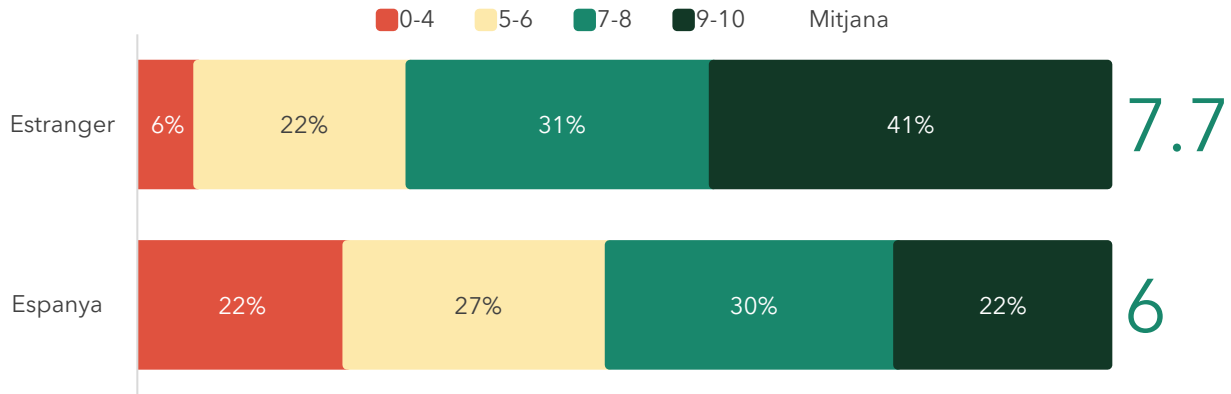
Malgrat això, també hi ha alumnat que prefereix iniciar la Fase 2, és a dir, la formació en un centre extern, sense haver consolidat certes competències bàsiques. En aquests casos, el programa respecta la decisió de la persona, fent prevaldre la seva autonomia i presa de decisions. Així, encara que és sigui probable que aquestes persones hagin de fer una passa enrere per consolidar primer les seves competències bàsiques, es considera primordial que aquesta decisió la prenguin per si mateixes i en base a la seva experiència. Aquesta forma d'aproximar-se al treball de les competències bàsiques és coherent amb l'aproximació metodològica abordada al capítol 4.4.; en què s'explica com aquesta adaptació pedagògica a les necessitats individuals contribueix a incrementar la confiança i la responsabilització envers el seu futur.

> *"Alumnes que hem tingut, amb les competències que han vingut, que t'escrivien vaso con B i hoy sin H... i poden sostenir un cicle de grau mitjà sanitari! I flipo! I encara no ho puc entendre*

Hi ha diferències segons les característiques de l'alumnat?

Si s'analitza l'atribució de **millora en la lectoescriptura en català**, segons lloc de naixement, s'observa un marge de millora **superior entre les persones nascudes fora d'Espanya**. Aquest és un resultat esperable si es té en compte que algunes persones accedeixen al programa sense conèixer l'idioma. Precisament la Fase 0 a la qual s'ha fet referència facilita aquest increment. Aquest efecte és lògicament menor entre les persones nascudes al territori espanyol, ja que el seu nivell basal és superior. Això provoca el que es coneix com a "efecte sostre", que fa referència a la dificultat d'aconseguir una millora significativa quan el punt de partida ja és més bo.

Gràfic 27. En quina mesura l'EM2O ajuda a desenvolupar la lectoescriptura en català, segons lloc de naixement

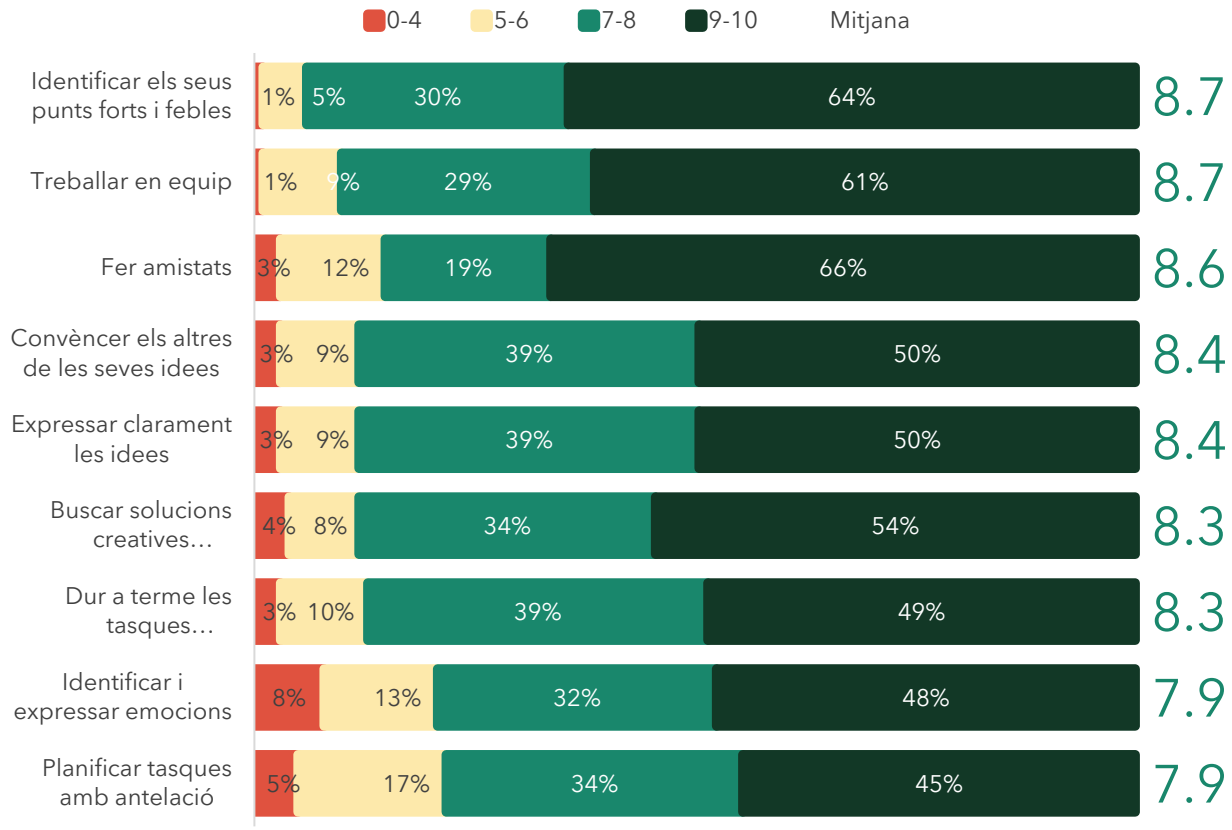
Font: Qüestionari alumnat

Pel que fa a l'adquisició de competències en castellà, s'ha analitzat quin és el grau de millora percebut en funció de si les persones han nascut en països castellanoparlants o no. Tot i que haver nascut en altres països no és un indicador directe de no saber castellà, la comparativa ofereix resultats prou explicatius. Així, les **persones provinents de contexts no castellanoparlants atorguen una nota mitjana de 8,4** enfront el 7,6 de les persones nascudes a l'Estat Espanyol.

4.5.2. L'alumnat millora les competències transversals?

L'anàlisi de la millora percebuda de les **competències transversals** mostra, com sintetitza el Gràfic 28, **l'alumnat considera** que, gràcies a l'EM2O les **han millorat de forma notable**, amb puntuacions que se situen entre el 7,9 i el 8,7.

Gràfic 28. En quina mesura l'EM2O ajuda a desenvolupar competències transversals

Font: Qüestionari alumnat

És cert, però, que hi ha gairebé 1 punt de diferència entre les tasques que obtenen pitjor i millor puntuació. La informació qualitativa permet comprendre amb major profunditat aquestes dades.

Identificar els propis punts forts i punts febles

Així, val la pena remarcar que la competència que **rep millor valoració** (8,7 de mitjana) és l'aprenentatge que fa l'alumnat sobre quins són els seus punts forts i dèbils. Aquesta competència està directament **relacionada amb la capacitat per seleccionar** aquell **itinerari formatiu** que millor s'ajusta a les seves capacitats. Per això, l'adquisició d'aquesta competència serà clau a

l'hora d'ajudar-los a decidir l'itinerari formatiu de forma autònoma i en base al coneixement sobre un mateix. Als grups de discussió es fa palès que això resulta especialment rellevant en aquells casos en què les persones, abans d'entrar a l'escola, havien seleccionat una formació en base a les expectatives o preferències de les seves famílies, o pel fet que una altra persona familiar o coneguda ja havia cursat aquella formació (per exemple, una germana, un cosí, etc.).

Treballar en equip

Igualment, la capacitat per treballar en equip també obté **qualificacions molt altes** (8,7). En aquest cas, és habitual que les persones arribin al programa amb inseguretat, sentiment de fracàs i desesperança. Això fa que, sovint, tinguin una **actitud reservada i poc participativa**. Per aquest motiu, l'assoliment d'aquesta competència és cabdal.

> *De ser muy tímida a ya ser completamente sociable. Ha sido un cambio total. Aquí mi hija vino sin hablar casi nada, y ahora ya la ves, el cambio se nota bastante. Ha sido un cambio total, yo estoy muy agradecido con la escuela.*

En altres casos aquesta mateixa inseguretat i sensació de fracàs els feia adoptar una **actitud defensiva** que els impedia treballar en equip. Tal com passa en l'exemple anterior, l'assoliment d'aquesta competència ha esdevingut clau per desenvolupar-se en l'àmbit formatiu i laboral.

> *Que era muy rígida con las personas. Entonces, me toco como adaptarme a las personas, y es como que ahora trabajo con las personas, y ahora empiezo a entender a las personas más allá de lo que les pase. ¿No? Eso que decían antes de que, a lo major, no es su día. A mi antes me daba igual si no era su día… era como "yo también paso malos días y no estoy así". Eso es lo que yo pensaba antes. Pero, ahora, es como que si entiendo de hoy no es su día, pues vamos a intentar hacer algo diferente. Entonces, creo que aprendí a no ser rígida con las personas. Y me ha costado, ¿eh?*

Fer relacions socials

La competència transversal amb la tercera millor valoració ha estat la de fer amistats (8,6). La millora en la **capacitat per establir relacions socials** també **es treballa de forma continuada** en el programa, a partir de consells, xerrades individuals a les tutories i acompanyament. Igualment, també es fa referència a les sortides i a les excursions com a activitats centrals a l'hora de millorar aquesta competència.

> *P1: Pues que te ayudan a integrarte a la sociedad. Más que todo, a la persona que le cuesta socializar, o sea, a mí. Y me ha gustado.*
> *E1: ¿Sí? ¿Y qué es lo que han hecho? O sea, ¿qué te ha ayudado?*
> *P1: Me dan consejos, y, pues, tener paciencia*
> *E1: ¿Y por aquí? ¿Cómo explicarías cómo es?*
> *P6: Acogedor. Tranquila. Feliz. Y… cómoda por la actitud de los profes, y más por los otros alumnos también…*

Identificació i gestió emocional

A les entrevistes apareixen altres exemples en què es posa de manifest que l'assoliment de certes competències transversals és imprescindible per tal de poder avançar en el seu procés formatiu. Així, en alguns casos la **gestió de la ira i l'enuig** ha estat imprescindible com a pas previ a

enfocar-se en el seu itinerari. Aquesta competència (gestió emocional) obté una nota mitjana de 7,9 que, tot i ser molt elevada, és la que obté una **puntuació més baixa**. És important ressaltar que cada alumne accedeix al programa amb un grau d'assoliment diferent de les competències; motiu pel qual, més enllà de les mitjanes obtingudes, és fonamental identificar quines competències presenten major marge de millora en cada persona i enfortir-les. A les entrevistes s'observa que aquesta tasca d'identificació dels elements que presenten major marge de millora en cada alumne fa que s'ofereixi un acompanyament personalitzat i adaptat a cada cas. A tall d'exemple, el fragment següent recull un cas en què hi ha hagut un treball específic en la gestió emocional; una tasca que no tot l'alumnat requereix.

> *P2: Lo mío era de pelea, yo el primer trimestre mira… yo pasaba más con Johnny allá adentro que en clase (risas)*
> *E1: ¿Por qué?*
> *P2: Porque no me gustaba que me dijeran nada…*
> *E1: ¿Y qué te decía que no te gustaba?*
> *P2: No sé todo… no me gustaba nada (risas)*
> *E2: Y ¿Has dicho en el primer trimestre, no?*
> *P2: En el primer, en el segundo y en el último (risas)*
> *E2: ¿Y ha cambiado en algún momento o no?*
> *P2: Sí, ahora sí*
> *E2: ¿Y qué ha cambiado?*
> *P2: Que ahora soy como que… bueno, más o menos, pienso las cosas antes de actuar.*

Hi ha diferències segons les característiques de l'alumnat?

Pel que fa a les **diferències segons el gènere en les competències transversals**, aquest és un dels àmbits on es fan més evidents en comparació amb altres dimensions analitzades al llarg de l'informe.

Tot i que **la identificació dels punts forts i febles és una de les competències on les diferències segons el gènere són menys marcades** —malgrat una lleugera major presència de puntuacions altes entre les noies i una major concentració de valoracions intermèdies entre els nois—, **en la resta de competències analitzades sí que s'observen diferències rellevants**.

En concret, en competències com el treball en equip, l'expressió clara de les idees, la cerca de solucions creatives als problemes i la identificació i expressió d'emocions, les noies concentren una proporció clarament superior de puntuacions més elevades (9-10). En aquests casos, aquestes valoracions representen aproximadament entre el 62% i el 72% entre les noies, mentre que entre els nois se situen entre el 33% i el 51%. Conseqüentment, **entre els nois s'amplia la franja de puntuacions notables (7-8)**, que adquireix un major pes relatiu.

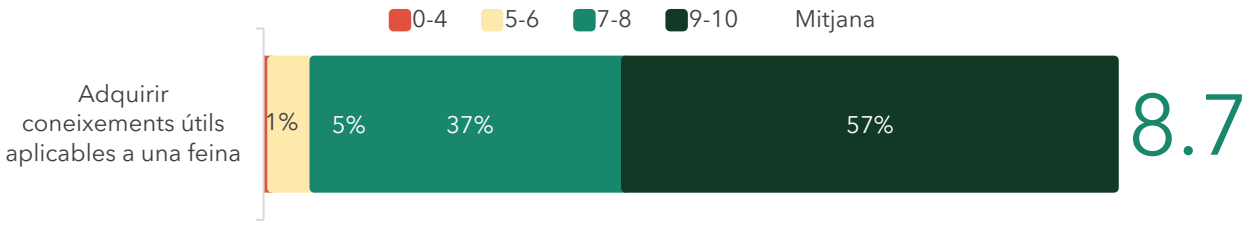
Al mateix temps, **les valoracions intermèdies (5-6) i les més baixes (0-4) també tenen una presència superior entre els nois**. Aquesta tendència és especialment visible en la competència d'identificació i expressió de les emocions (10% amb puntuacions entre 0-4 i 22% entre 5-6) i en la cerca de solucions creatives als problemes (6% amb puntuacions entre 0-4 i 14% entre 5-6).

Cal tenir present que aquestes diferències no responen necessàriament a diferències objectives en el nivell competencial, sinó que poden estar **condicionades pel context social i pels processos de socialització de gènere**. En aquest sentit, els rols de gènere poden influir especialment en la manera com nois i noies perceben i valoren competències vinculades a la gestió de problemes i l'expressió personal, tradicionalment més associades a les dones. Així mateix, la **tendència a una autoavaluació més positiva per part de les noies** també pot contribuir parcialment a explicar aquestes diferències.

4.5.3. L'alumnat millora les competències tècniques?

El darrer bloc de competències que es treballen a l'EM2O són les tècniques, que fan referència a habilitats relacionades amb el desenvolupament d'un ofici. El qüestionari ha recollit el grau en què l'escola els permet millorar-les amb un sol ítem, representat al Gràfic 29. Com es pot observar **94% dels/les joves consideren que els ha ajudat de forma notable o excel·lent**. La nota mitjana se situa al 8,7; sent un dels àmbits competencials amb millor puntuació.

Gràfic 29. En quina mesura l'EM2O ajuda a desenvolupar competències tècniques

Font: Qüestionari alumnat

A nivell d'implementació, l'adquisició de coneixements útils i aplicables a la feina es duu a terme principalment a través dels **tastets d'oficis** i les **visites a empreses**, que permeten a l'alumnat **aproximar-se de manera pràctica a diferents professions i experimentar** algunes de les **tasques pròpies dels entorns laborals**.

Aquestes dues activitats, analitzades de forma exhaustiva al capítol 0 sobre la identificació de l'itinerari vocacional, faciliten que l'alumnat adquireixi coneixements tècnics específics. És interessant apuntar que, al llarg dels grups de discussió, el jovent explica que no només adquireixen coneixements vinculats a diferents àmbits professionals, sinó també **aprenentatges relacionats amb el que implica desenvolupar una feina**, com ara treballar sota pressió, mantenir la paciència o adaptar-se a determinades dinàmiques laborals. D'aquesta manera, a mesura que adquireixen competències tècniques estan, de retruc, millorant les transversals.

Paral·lelament, des de l'EM2O també s'ofereixen **assignatures específiques orientades a la preparació per al món laboral**. Entre aquestes destaca l'assignatura de FOL on, com s'ha explicat anteriorment, es treballen eines i estratègies útils per al món laboral. En aquest espai, per exemple, es tracten aspectes pràctics com l'elaboració del currículum, la preparació d'entrevistes de feina o el coneixement de les condicions bàsiques del mercat laboral. Tot i que aquests continguts no estan vinculats directament a un ofici concret, contribueixen igualment a **l'adquisició d'eines útils** per a la futura inserció laboral.

Resultats a destacar

- **L'EM2O contribueix a millorar la preparació competencial** de l'alumnat. Les diferents competències treballades obtenen valoracions mitjanes **entre el 7 i el 8,7**, evidenciant una millora notable, **tot i ser** els resultats esperats amb notes més **baixes**.
- La **millora de les competències bàsiques** és **notable**, malgrat les dificultats inicials d'una part de l'alumnat. Les valoracions se situen entre el 7 i el 8, si bé entre un **12% i un 13% considera** que **l'EM2O l'ha ajudat poc** en àmbits com la lectoescriptura o les matemàtiques.
- La **millora de les habilitats** socials és un **canvi** especialment **rellevant**, amb una valoració mitjana de **8,6** en la capacitat per fer amistats, reflectint un augment de la confiança i de la participació en joves que sovint arriben amb inseguretat o experiències escolars prèvies negatives.
- Les **competències tècniques** també es desenvolupen de **forma** notable: el 94% de l'alumnat considera que l'EM2O els ha ajudat a millorar-les, amb una mitjana de **8,7**, principalment a través d'activitats pràctiques com els tastets d'oficis i les visites a empreses, que permeten aproximar-se a diferents professions.

4.6. L'alumnat està satisfet amb el seu pas per l'EM2O?

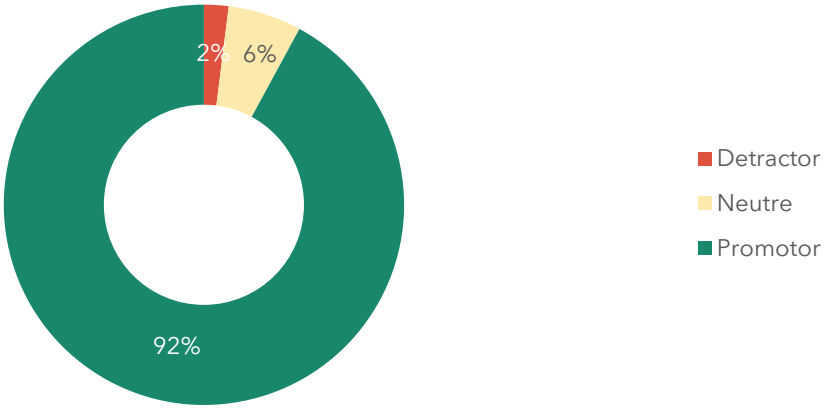
Al llarg de l'avaluació s'ha analitzat la percepció de l'alumnat en relació amb cadascun dels resultats esperats del programa EM2O. En aquest darrer capítol s'incorpora un indicador sintètic que permet aproximar-se al grau de satisfacció global de la població beneficiària: el **Net Promoter Score (NPS)**.[1].

La puntuació obtinguda per l'EM2O és **molt elevada, propera al valor màxim**. Tal com indica el Gràfic 30, 9 de cada 10 estudiants recomanarien l'escola a altres joves en una situació similar, mentre que només un 2% afirma que no la recomanaria.

92

sobre 100 en l'indicador NPS

Gràfic 30. Distribució del *Net Promoter Score*

Font: Qüestionari alumnat

Cal tenir en compte que aquest indicador és més exigent que una simple pregunta de satisfacció, ja que no només mesura la valoració del programa sinó també la disposició a recomanar-lo activament. En aquest sentit, els resultats indiquen un nivell molt alt de satisfacció entre les persones participants, coherent amb els bons resultats obtinguts en els diferents àmbits analitzats al llarg de l'informe.

[1] Indicador que mesura com de probable és que algú que hagi estat inscrit a l'EM2O la recomani a altres persones en una situació similar a la seva. Aquest indicador es recull amb una escala de 0 al 10 (0=gens probable i 10=molt probable), i les respostes s'agrupen segons tres categories: a) *Promotors* (entre 9-10; es consideren fidels i entusiastes; b) *Passives* (entre 7-8; mostren satisfacció però amb poc entusiasme; i c) *Detractores* (entre 0-6; mostren poc interès i satisfacció). L'indicador NPS s'obté restant la proporció dels detractors a la dels promotors i pot anar de -100 a +100; sent 100 la màxima puntuació.

5 CONCLUSIONS I RECOMANACIONS

Per tancar l'avaluació, en aquest darrer capítol es recullen les principals conclusions de l'anàlisi, responent a les preguntes d'avaluació. A més, s'incorporen algunes orientacions adreçades a reforçar aquells aspectes del programa amb marge de millora:

1. Els perfils d'alumnat s'adeqüen a la població diana?

En termes generals, els perfils d'alumnat que accedeixen a l'EM2O s'ajusten a la població diana definida pel programa, orientada a **joves d'entre 16 i 21 anys que han interromput el seu itinerari educatiu** o que hagin patit abandonament escolar prematur. De fet, el **64% de l'alumnat no ha assolit el graduat d'ESO**; dada que demostra una predominança d'abandonament escolar prematur. Tanmateix, l'avaluació mostra, d'una banda, **una certa ambigüitat en la definició de la població objectiu**, que no esclareix si l'abandonament escolar prematur n'és una condició estricta; i, de l'altra, l'accés de perfils que amplien la definició formal, com joves d'origen cultural divers que desconeixen el sistema educatiu, joves amb dubtes sobre el seu itinerari formatiu o estudiants que no han pogut accedir a estudis posteriors desitjats. S'identifica, així, **una certa tensió entre la població diana definida i els perfils que finalment accedeixen al programa**, fet que alhora posa de manifest la capacitat d'adaptació de l'EM2O per respondre a necessitats diverses.

Es recomana revisar i concretar la definició de població diana del programa, amb l'objectiu d'alinear-la amb els perfils d'alumnat que efectivament hi accedeixen o bé establir criteris d'accés més clars. Així doncs, la població objectiu podria definir-se com el conjunt de joves que han abandonat els estudis o que es troben en risc d'abandonament per factors diversos.

2. L'alumnat retorna al sistema educatiu?

L'EM2O contribueix de manera clara al retorn al sistema educatiu. En concret, **el 80% de l'alumnat inicia una formació en un centre extern**, principalment **CFGM (38%)** i **PFI (22%)**, i el programa obté **una taxa d'èxit del 58%** –entesa com l'alumnat que finalitza una formació durant l'estada a l'EM2O o que assoleix prou autonomia per continuar l'itinerari pel seu compte–, una xifra situada **dins dels valors habituals** de les escoles de segones oportunitats. **L'alumnat percep** l'escola **com un recurs molt útil** per avançar en el seu itinerari formatiu, amb una valoració de 8,4 sobre 10, **gràcies** sobretot **a l'acompanyament tutorial individualitzat (9,18 sobre 10)** i al treball de coordinació amb els centres educatius externs. Tot i així, **l'abandonament** tendeix a incrementar-se a mesura que avança l'itinerari formatiu, situant-se globalment en el **42%**.

La teoria del programa presenta alguna imprecisió pel que fa a la definició del resultat final del programa. Es recomana clarificar- i operativitzar l'objectiu final del programa per evitar confusions entre diferents conceptes (retorn educatiu, finalització amb èxit, finalització d'estudis o autonomia per continuar l'itinerari formatiu).

3. L'alumnat identifica el seu itinerari vocacional?

L'alumnat aconsegueix definir l'itinerari vocacional gràcies a l'EM2O.

EM2O contribueix de manera clara al retorn al sistema educatiu. En concret, **el 90%** dels estudiants afirma que el programa **els ha ajudat a conèixer millor les sortides professionals** de les diferents formacions, mentre que **el 78%** indica que ara **comprèn**

millor el funcionament del mercat laboral. Aquest procés es construeix, principalment, gràcies a **l'acompanyament tutorial individualitzat**, que obté una **valoració de 9,2 sobre 10** i que ofereix un espai per reflexionar sobre interessos, capacitats i opcions formatives, respectant els ritmes de cadascú. Paral·lelament, els **tastets d'oficis,** amb una **valoració mitjana de 8,6,** permeten a l'alumnat explorar diferents professions de manera pràctica i contrastar expectatives abans de prendre decisions sobre el propi itinerari. Aquestes activitats es complementen amb visites a empreses i continguts d'orientació sobre el sistema educatiu i el mercat laboral, que contribueixen a que l'alumnat prengui decisions més informades sobre el seu futur formatiu i professional.

L'alumnat posa de manifest que agrairia disposar d'un ventall més diversificat d'activitats de descoberta professional (en especial, pel que fa als tastets), incorporant-hi nous sectors d'interès i ampliant el temps o grau de profunditat amb què s'exploren.

4. L'alumnat es responsabilitza envers el seu futur formatiu i laboral?

L'EM2O afavoreix la responsabilització de l'alumnat envers el seu futur formatiu i laboral. En concret, **el 92% considera que** el programa **fomenta** aquesta **responsabilització**, amb una **mitjana de 8,9**. Aquest procés es deriva d'**un increment de la motivació per aprendre i treballar**, que percep **el 94% de l'alumnat** (**8,9 de mitjana**), i en **una millora de la confiança en si mateix**, que identifica **el 91%** (**8,7 de mitjana**). Alhora, la responsabilització es veu afavorida per **una metodologia que s'ajusta a les necessitats del jovent**, i que és valorada amb puntuacions superiors al **9** de mitjana en aspectes com la forma d'ensenyar, la facilitat d'aprendre o l'adaptació metodològica. Alhora, el desplegament de **mesures** de suport **orientades a garantir l'equitat educativa** (com la cessió de materials o el suport davant necessitats bàsiques) contribueix a sostenir la continuïtat educativa dels/les joves. Finalment, un darrer aspecte clau és que l'escola aconsegueix generar un **entorn** que és **percebut com a segur** on establir vincles **de confiança** per més del 90% de joves.

5. L'alumnat millora la seva preparació per a l'itinerari formatiu?

L'avaluació indica que l'EM2O **contribueix a millorar la preparació competencial de l'alumnat**, tot i que aquest és el resultat amb **valoracions més modestes del programa**. Pel que fa a **les competències bàsiques**, la millora percebuda se situa entre **el 7 i el 8**, amb entre un 12% i 13% de l'alumnat que considera que el programa l'ha ajudat poc en àmbits com la lectoescriptura o les matemàtiques; un resultat que s'explica en part pel perfil d'alumnat que accedeix al programa, majoritàriament sense el graduat d'ESO. Per donar-hi resposta, l'escola desplega diferents estratègies, com la "Fase 0" de consolidació lingüística per a alumnat que desconeix l'idioma o els reforços específics en llengua i matemàtiques, que faciliten la continuïtat educativa. En canvi, **les competències transversals mostren millores més destacades**, com reflecteix la valoració de **8,6 en l'establiment de relacions socials.** Per últim, les **competències tècniques també presenten resultats elevats**, ja que **el 94% de l'alumnat considera que l'EM2O l'ha ajudat a millorar-les**, amb una mitjana de **8,7**, principalment a través d'activitats pràctiques com els tastets d'oficis o les visites a empreses.

La millora de les competències bàsiques és l'àrea que demostra més marge de millora. Per això, es recomana valorar si les dificultats en aquest àmbit poden estar esdevenint un obstacle per a la continuïtat educativa i, si escau, explorar estratègies per reforçar-les, tenint en compte el punt de partida de l'alumnat que accedeix al programa.

6. Sistematització de dades

L'EM2O ha dissenyat un sistema de seguiment que ha permès recopilar dades de l'alumnat des de l'inici del programa. Aquesta eina de registre té **un potencial molt rellevant**, ja que podria esdevenir una base sòlida per a futures avaluacions d'impacte. Tanmateix, s'han identificat algunes mancances a tres nivells. En primer lloc, **la sistematització de la recollida de dades presenta algunes imprecisions o buits d'informació**. En segon lloc, **l'operativització dels indicadors podria reforçar-se** per facilitar-ne l'anàlisi i l'extracció de conclusions. Finalment, **la incorporació d'algunes variables addicionals** permetria analitzar amb més precisió determinats aspectes clau del programa.

Se suggereix acabar de donar forma a l'eina de registre, per exemple, recodificant variables clau, com els motius d'abandonament, o garantint la recopilació i sistematització de variables rellevants com l'estat, i les dates d'inici i finalització de les formacions, o l'abandonament escolar prematur.